

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky a psychologie

**Plánování a realizace vzdělávacího obsahu
třídního vzdělávacího programu**

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:
PaedDr. Alena Váchová

Vypracovala:
Marta Kubů

České Budějovice, 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, 31. března 2012

.....
Marta Kubů

Poděkování

Děkuji své vedoucí bakalářské práce PaedDr. Aleně Váchové za pomoc při vedení bakalářské práce, cenné rady a podnětné připomínky.

ANOTACE

Práce se zabývá plánováním a realizací třídního kurikula, které je součástí každé mateřské školy. V teoretické části je charakterizováno současné předškolní vzdělávání, jeho podmínky, cíle a specifika vzdělávacích strategií. Následují teoretická východiska k projektování pedagogické práce. V praktické části je vypracován a realizován čtyřměsíční třídní vzdělávací program, výzkumné šetření je zaměřeno na zjištění rozdílů mezi plánovaným a realizovaným třídním kurikulem. V závěru jsou získané informace využity pro návrhy k optimalizaci plánování pro tuto třídu mateřské školy.

Klíčová slova

Předškolní vzdělávání, projektování pedagogické práce, diagnostika, vzdělávací cíl, třídní vzdělávací program, evaluace.

ABSTRAKT

The work deals with the planning and implementation of the class curriculum, which is a part of each kindergarden. In the theoretical section it is characterized by the current pre-school education, its conditions, aims and specific educational strategies. The following theoretical solutions for designing educational work follow. In the practical part a four-month classroom curriculum is prepared and implemented, research survey is aimed at finding differences between the planned and realized class curriculums. In conclusion the achieved information is used for the project to optimize the planning for this class of the kindergarden.

Keywords

Pre-school education, plan of pedagogical work, diagnostics, educational aim, class educational schedule, evaluation

OBSAH

ÚVOD	6
1 Současné předškolní vzdělávání	10
1.1 Systém vzdělávacích programů.....	11
1.1.1 Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV)	11
1.1.2 Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání.....	11
1.1.3 Třídní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání	12
1.2 Cíle a podmínky předškolního vzdělávání.....	13
1.2.1 Cíle.....	13
1.2.2 Podmínky vzdělávání.....	15
1.3 Metody a formy předškolního vzdělávání.....	16
1.3.1 Metody vedoucí k dílčím cílům	16
1.4 Evaluace	19
2 Plánování pedagogické práce	21
2.1 Pedagogická diagnostika.....	21
2.1.1 Typy pedagogické diagnostiky	22
2.2 Specifikace cílů a tvorba vzdělávací nabídky	24
2.3 Realizace s průběžným vyhodnocováním.....	25
2.4 Vyhodnocení vzdělávacích výsledků.....	25
3 Cíle a metodika výzkumného šetření	28
3.1 Cíle, výzkumná otázka.....	28
3.2 Metodika šetření.....	28
3.3 Charakteristika třídy a materiální podmínky.....	28
4 Tematické celky třídního vzdělávacího programu a jejich realizace	30
4.1 Úvodní tematický blok TVP: DVA JSOU VÍC NEŽ JEDEN.....	30
4.1.1 Očekávané výstupy bloku: dítě	30
4.1.2 Tematické části	31

4.1.3	Výsledky pozorování 1. Tematického bloku – Dva jsou víc než jeden....	36
4.2	Tematický blok TVP č. 2: VŮNĚ a BARVY PODZIMU	37
4.2.1	Očekávané výstupy bloku: dítě	37
4.2.2	Tematické části	38
4.2.3	Výsledky pozorování 2. Tematického bloku - Vůně a barvy podzimu	42
4.3	Tematický blok TVP č. 3: PODZIMNÍ POHLAZENÍ	43
4.3.1	Tematické části	44
4.3.2	Výsledky pozorování 3. Tematického bloku – Podzimní pohlazení	48
4.4	Tematický blok TVP č. 4: ZIMNÍ ČAROVÁNÍ	49
4.4.1	Podtéma: Prosincová tajemství.....	49
4.4.2	Tematické části	49
4.4.3	Očekávané výstupy na konci tematické části 1.1 – dítě... ..	49
4.4.4	Výsledky pozorování TČ 4. Tematického bloku – Zimní čarování	51
4.5	Diskuse.....	51
	Závěr	54
	Seznam zdrojů.....	55
	Seznam příloh.....	57

ÚVOD

Dlouho jsem přemýšlela, jaké téma zvolit na bakalářskou práci, aby se stalo přínosem nejen pro mě a moje profesní kompetence, ale především pro děti se kterými pracuji. V mateřské škole učím teprve druhým rokem. V předešlých letech jsem pracovala v obchodní a ekonomické sféře, kde jsem byla neustále v kontaktu s lidmi. Vždy jsem si přála pracovat s dětmi, a proto jsem velice vděčná, že jsem mohla studovat zde na pedagogické fakultě a začít vykonávat profesi učitelky v MŠ. Celý rok čekání na tuto pracovní příležitost, jsem využila ke spolupráci s dětmi, kdy jsem vedla alternativní kroužek dětí se spoluúčastí rodičů. V rámci pedagogické praxe, která byla součástí studia, jsem docházela celý rok jedenkrát týdně do logopedické třídy v MŠ. Poznatky z praxe a seminářů, kterých jsem se sama účastnila, jsem potom zúročila při nástupu začínající učitelky v MŠ s počtem 25 lidí na třídě. Práce s dětmi mě velice baví a naplňuje a snažím se s nimi pracovat tak, aby byly všechny spokojené. Pro učitelku z jiné profese je začátek velice náročný. Přestože první rok mé práce přinesl kladné výsledky a odezvu, především ve spokojenosti dětí a rodičů, zvolila jsem téma, které by mě v profesi posunulo dál a přineslo prospěch i dětem, které učím. Rozhodla jsem se pro téma: „Tvorba a realizaci třídního vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání“. Chtěla bych si ověřit a upevnit správný postup plánování a následné realizace třídního programu. Mým záměrem je zjistit, do jaké míry bude odlišná realizace od plánovaného třídního kurikula. Především je nutné vycházet z individuálního zájmu dětí a dle něho přizpůsobit činnosti. Též změna podmínek a neplánované akce v MŠ ovlivní realizaci naplánovaných aktivit i cílů. Z mého hlediska nelze naplánovat na delší časový úsek splnění cílů a záměrů. Je nutno vycházet z evaluace předchozích tematických celků a jejich výsledkům přizpůsobit další plán.

Teoretická část bude pojednávat o: 1. projektování pedagogické práce, 2. diagnostice třídy, 3. podmínkách vzdělávání, 4. práci s cíli RVP PV, 5. metodách a formách vzdělávání, 6. hodnocení výsledků vzdělávání. V praktické části vypracuji čtyřměsíční třídní vzdělávací program pro konkrétní skupinu dětí, který bude vycházet ze ŠVP PV a diagnostiky třídy. K přesnější diagnostice třídy využiji spolupráci rodičů formou informačního dotazníku o jejich dětech. Na základě diagnostiky třídy si stanovím cíle a záměry výchovně vzdělávací práce, zvolím metody a formy vzdělávání, které se stanou prioritou naší třídy. Do nabídky činností zařadím praktické aktivity, prvky dramatické výchovy – rolové hry, pantomimu, narativní pantomimu, především prožit-

kové učení, environmentální a hudební výchovu, činnosti pro rozvoj jemné a hrubé motoriky, logopedické chvílky aj. Dalším krokem bude realizace těchto činností a vyhodnocování, jak realizace plánovaného kurikula probíhala. Budu zkoumat, jaké činnosti byly skutečně realizovány a jaké cíle byly naplněny a naopak, co se z plánovaných činností a cílů nepodařilo zrealizovat. Ujasním si důvody, proč tomu tak bylo, jaká nastala situace ve třídě a jaké potřeby dětí jsem respektovala, k jakým novým cílům a kompetencím tyto změny vedly. Dále zda plánované metody a formy předškolního vzdělávání byly efektivní. V závěru využiji získané informace jako základ pro další optimální způsob plánování pro tuto třídu mateřské školy.

Předškolní věk je pro dítě velice významnou vývojovou etapou v životě. Důležitým těžištěm výchovy je citová spokojenost v novém společenství, a proto je nezbytné zajistit harmonii a pohodu vztahů. Je důležité respektovat vývojové potřeby dětí a přistupovat k nim dle jejich individuálních možností. Děti jsou první fází svého života zaměstnány hledáním své identity a než přijmou jakoukoliv změnu, potřebují pozorovat, poznávat a zkoumat. To vyžaduje mnoho času a trpělivosti, ale také jasný řád a hranice.

Je důležité vnímat hodnotu života, kde nechybí otevřenost vidět nejen to, jak mohou dospělí vychovávat své děti, ale také, jak mohou děti obohatit dospělé.

Jeden nosič vody v Číně chodil každý den pro vodu. Na ramenou měl položenou tyč a na jejích koncích zavěšené dvě velké hliněné nádoby. Jedna měla prasklinu, druhá byla bez vody. Na konci dlouhé cesty od potoka až k domu zbyla v prasklé nádobě vždy jen polovina vody, zatímco v druhé zůstala vždy plná míra. Dokonalá nádoba byla pyšná na svůj výkon, vždyť sloužila bez chyby. Ale chudák prasklá nádoba se zastyděla za svou nedokonalost a cítila se uboze, protože byla schopna jen polovičního výkonu. Po dvou letech soužení, oslovila nosiče: „Stydím se, protože moje voda během cesty domů odtéká.“ Nosič jí odpověděl: „Všimla sis, že květiny rostou jen na tvé straně cesty, a ne na straně druhé? Věděl jsem o tvém nedostatku a na tuto stranu jsem zaséval semena květin. To ty jsi je zalévala, když jsme se vraceli domů. Už dva roky mohu trhat tyto krásné květiny, abych si ozdobil svůj stůl. Kdybys nebyla taková, jaká jsi, tato krása by nemohla rozjasnit můj domov.“ (Roučková, 2011)

Přijímejme děti takové, jaké jsou a poskytujme jim podněty (semena květin) k jejich rozvoji a seberealizaci. Všichni jsme se mnohokrát přesvědčili, že to, co je snadné, nebývá cenné. Každý pokrok dítěte bude pro nás cenný právě proto, že nebude

snadný. Jen my sami budeme vědět, kolik práce, času, trpělivosti a lásky se za ním skrývá.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 SOUČASNÉ PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ.

Téma této bakalářské práce je spjato s třídním vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání, jehož tvorba je spojena s kurikulární reformou. Proto první kapitola přináší stručný náhled proměn posledních dvou desetiletí, týkající se předškolního vzdělávání a souvislostí s ním spjatých.

Samotná skutečnost společenských změn po roce 1989 vyvolala mnohou proměnu v oblasti výchovy a vzdělávání. „*Usnesením vlády České republiky č. 277 ze 7. Dubna 1999 vznikl Národní Program rozvoje vzdělávání v České republice (dále Bílá kniha). Strategický dokument byl vydán v návaznosti na programové prohlášení z července 1998, kdy byly formulovány hlavní cíle vzdělávací politiky. Přijaté cíle vytvořily východisko pro koncepci vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v České republice*“ (Šmelová in Svobodová a kol. 2010, s. 14) Jednou z hlavních strategických změn bylo zavedení systému více úrovní vzdělávacích programů. Ty už neměly být vytvářeny jen na úrovni státu, ale škola sama si měla rozhodovat o tom, jak naplní povinné rámcové státní požadavky.

V období 1990 – 2005 se změny ve společnosti přirozeně promítly i do pojetí předškolního vzdělávání. Kritické připomínky týkající se mateřské školy v předešlých letech se dostaly do popředí a signalizovaly tehdejší panující ideologii spjatou s omezováním dítěte a jeho aktivity, malé respektování jeho potřeb, zájmů a zkušeností. Byly opomíjeny individuální předpoklady, vnitřní motivy a samotné prožitky dítěte. Opravilová (1998, s. 10) Nástup demokratické společnosti sebou přinesl následnou transformaci otevírající svobodu v tvorbě základního pedagogického přístupu, v samotném výběru informačních zdrojů. Tím byla učitelkám dána podnětovaná příležitost k uplatnění jejich iniciativy o svobodné volbě rozhodování své pedagogické činnosti.

Oblast předškolního vzdělávání se postupně proměňovala především na základě vnitřní reformy, samy učitelky měly potřebu pracovat jiným způsobem, než v předrevolučním období. Proměna nacházela odraz také v základních dokumentech a ovlivnila je jak v oblasti cílů, tak v rovině obsahu, metod, podmínek i prostředků. V r. 2001 byla vydána první verze Rámcového vzdělávacího programu, která byla v r. 2004 aktualizována. V konečné verzi byla kvalitnější provázanost s rámcovými programy navazujících školských stupňů (zejména v oblasti klíčových kompetencí). Cíl před-

školního kurikula, dosud převážně školsky a didakticky formulovaný, byl nahrazen požadavkem „zabezpečit požadavky dítěte“ (Opravilová, 1998).

1.1 Systém vzdělávacích programů

1.1.1 Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV)

Podle RVP PV postupují školy nejpozději od 1. Zář 2007. Jedná se o povinný a závazný dokument, který „... vymezuje hlavní požadavky, podmínky a pravidla pro institucionální vzdělávání dětí předškolního věku. Stanovuje elementární vzdělanostní základ, na který může navazovat základní vzdělávání, a jako takový tím představuje zásadní východisko pro tvorbu školních vzdělávacích programů i jejich uskutečňování.“ (RVP PV 2006, s. 6)

RVP PV byl formulován v souladu s požadavky kurikulární reformy tak, aby akceptoval přirozená vývojová specifika dětí předškolního věku a důsledně promítal do obsahu vzdělávání. Akceptuje individuální přístup každého jednotlivce a umožňuje jeho rozvoj a vzdělávání dle jeho možností a potřeb. Dále přináší volné využití různých forem a metod vzdělávání a samotné přizpůsobení vzdělávání konkrétním místním podmínkám a možnostem.

Pro RVP PV platí v souladu s kurikulární reformou stejné principy jako pro ostatní rámcové programy, viz principy RVP PV: individualizace, alternativnost, integrovanost vzdělávání, přizpůsobitelnost, proměnlivost, kontrolovatelnost, samostatnost, dostupnost. Navíc zohledňuje zvláštnosti předškolního období. Požadavkům z něj vyplývajícím věnuje samostatnou část - Specifika předškolního vzdělávání. (RVP PV, s. 6) Z uvedených principů vyplývá, že RVP PV poskytuje základ pro tvorbu ŠVP.

1.1.2 Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (ŠVP) je kurikulárním dokumentem, který charakterizuje předškolní vzdělávání v působení konkrétní mateřské školy. Je dokumentem veřejným, proto musí být uveřejněn na přístupném místě. Na rozdíl od RVP PV by měl ŠVP vyjadřovat představu reálnou, v daných podmínkách realizovatelnou, tzn., že školní vzdělávací program si vytvářejí zaměstnanci mateřské školy sami a vycházejí při tom z podmínek dané školy, potřeb lokality, v níž se škola nachází, a především se pohybují v intencích, které jim vymezil Rámcový vzdělávací program (RVP PV). Pro práci školy představuje ŠVP základní pedagogický dokument, vlastní

plán výchovné a vzdělávací práce. Dle školského zákona má odpovědnost za vytvoření ŠVP ředitel školy, který ho také vydává. (školský zákon, s. 4828)

RVP PV se týká nejen přípravy ŠVP, ale vzdělávacího procesu ve všech jeho etapách, od fáze tvorby ŠVP, přes tvorbu TVP a jejich realizaci a evaluaci. Proto dobrá znalost RVP PV každého pedagoga a jeho průběžné využití při každodenní praxi se stává základem souladu RVP PV a ŠVP.

Přestože každý ŠVP bude jiný, vždy by měl vypovídat o určitých společných skutečnostech, pokryt rámcovým programem dané informační okruhy. Patří k nim identifikační údaje o mateřské škole, charakteristika školy a jejího vzdělávacího programu, podmínky a organizace vzdělávání, vzdělávací obsah a evaluační činnost. Dobrý program by měl být **otevřeným** dokumentem, který právě na základě evaluačních činností umožňuje proměnu, zkvalitňování a další příznivý rozvoj školy.

Zajímavý pohled na ŠVP výstižně nastiňuje Svobodová, Váchová (2008, s. 3), „*Kdybychom RVP PV připodobnili k mapě krajiny předškolního vzdělávání, je ŠVP vyznačenou trasou, po níž putujeme, máme zde vyznačený bod, z něhož vycházíme, i cíl, ke kterému směřujeme. Máme popsány oblasti, jež chceme prozkoumat, a nástroje, které k tomu použijeme. ŠVP PV by měl zajistit, abychom nechodili stále dokola, nesešli z cesty, nebo se dokonce neztratili. Smyslem ŠVP je zajistit cílevědomost a profesionálnost.*“

1.1.3 Třídní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Třídní vzdělávací program je souhrnem dokumentů, vztahujících se k plánování, realizaci a evaluaci vzdělávacích činností v konkrétní třídě mateřské školy.

RVP PV nám ukládá povinnost pracovat s dětmi plánovitě: „... *předškolní pedagog odpovídá za to, že program pedagogických činností je cílevědomý a plánován, je pravidelně sledován v průběhu předškolního vzdělávání a hodnoceny jeho podmínky a vzdělávání.*“ (RVP PV 2006, s. 44) O cílevědomém plánování se představy mohou lišit, ovšem samotné plánování by mělo vycházet ze školního vzdělávacího programu, z Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání a dle charakteristiky a samotné úrovně dětí ve třídě. Charakteristika školních bloků sděluje hlavní vzdělávací smysl, jaké hlavně rozvíjet poznatky, dovednosti, postoje, popř. vhodné činnosti. Třídní program dále obsah těchto bloků konkretizuje. Upřesní záměry i výstupy a zvolí odpovídající činnosti, které vždy přizpůsobujeme danému věku a dosaženým schopnostem

a dovednostem dětí ve třídě. Na plánování by se měly podílet obě (resp. všechny) učitelky, které s třídní skupinou pracují.

1.2 Cíle a podmínky předškolního vzdělávání

1.2.1 Cíle

Cíl výuky v pedagogickém slovníku je uveden jako jedna z klíčových didaktických kategorií vymezující: (1) účel, záměr výuky, (2) výstup, výsledek výuky. (Průcha, Valterová, Mareš 1995, s. 34) Cíl nám ukazuje nejenom směr pedagogického působení, ale také nám současně pomáhá při každodenní práci v hodnocení úspěšnosti pedagogického působení. Z uvedeného vyplývá, že bez cílů plánovat, projektovat nelze.

Vzdělávání se nevztahuje pouze k rozvoji rozumových schopností, ale i k osvojování sociálních a dalších dovedností, morálních a estetických hodnot. Vzdělávání je pojímáno v rovině osobního rozvoje, formování dítěte a začleňování ho do života společnosti.

„První zamyšlení nad cílem a obsahem výchovy dítěte v útlém dětství je spjato s J. A. Komenským (1592 – 1620). Jako zakladateli novodobé evropské pedagogiky mu přísluší světové poradenství i v koncepci předškolní výchovy. Ve své originální práci *Informatorium školy mateřské* (1633) představil předškolní vzdělávání jako nutný předstupeň obecného vzdělávání a jako nedílnou součásti celoživotního rozvoje člověka. Cíl výchovy spatřuje v harmonické jednotě člověka s přírodou, lidmi i Bohem. Tento cíl se vztahuje i na výchovu malého dítěte a povinnosti dospělých je respektovat přirozené potřeby dítěte a zvláštnosti psychiky. V obsahu předškolního vzdělávání Komenský respektuje celistvost výchovy, klade důraz na tělesnou výchovu, na rozvoj smyslů, jemné a hrubé motoriky.“ (Průcha 2009, s. 143)

Od dob Komenského se cíle pro výchovu a vzdělávání nejmenších měnily podle doby, kdy vznikaly. Jak je uvedeno výše, po r. 1989 nezohledňují pouze potřeby společnosti, ale i potřeby samotného dítěte.

Hlavním úkolem současného institucionálního předškolního vzdělávání je nejenom doplňovat rodinnou výchovu, ale především s ní v úzké harmonické spolupráci vytvářet mnohostranně podnětné prostředí, které vede cíleně k aktivnímu rozvoji a učení dětí. Dále jak zmiňuje RVP PV, vyvážený a smysluplný denní program spjatý s odbornou péčí by měl vést k rozvoji osobnosti dítěte, k jeho spokojenosti, radosti

a pohodě. Měl by podporovat tělesný rozvoj a zdraví a být nápomocen v chápání okolního světa. Správnou motivací dítě vést k dalšímu poznávání, učení a společnému žití ve společnosti ostatních. Dalším úkolem je vhodným přiblížováním norem a hodnot současnou společností uznávaných a vyžadovaných připravovat ho na cestu životem ve společnosti a samotném vzdělávání. (RVP PV 2006, s. 7)

Pro život dítěte má předškolní vzdělávání dalekosáhlý význam, neboť dětské prožitky v prvních letech života společně s vnějšími podněty, které dítě přijme, zanechají trvalé poznatky a zkušenosti, které se v jeho životě zhodnotí a uplatní.

RVP PV ukládá povinnost maximálně podporovat individuální rozvojové možnosti dětí, na optimální úrovni osobního rozvoje a učení, která je pro dítě individuálně dosažitelná, a tím vytvářet předpoklady pro zdárné pokračování ve vzdělávání. Úkolem vzdělávání není vyrovnat výkony jednotlivců, ale vyrovnat jejich vzdělávací šance. Osobnostní rozdíly mezi dětmi i rozdíly v jejich individuálních výkonech jsou v této etapě vzdělávání pokládány za přirozené a samozřejmé. (RVP PV s. 8)

Vzdělávací cíle nám RVP PV definuje ve dvou úrovních. V **obecné**, kde záměry vzdělávání jsou vyjádřeny pomocí *rámcových cílů a výstupy* v podobě *klíčových kompetencí*. V úrovni **oblastní** jsou rámcové cíle vytyčeny v pěti vzdělávacích oblastech v podobě *dílčích cílů a dílčích výstupů*, jako základ k postupnému budování klíčových kompetencí. Celý systém vzdělávacích cílů je spolu těsně propojen. Pokud pedagog každodenně sleduje a pracuje se stanovenými cíli, má jistotu, že vede děti k osvojování kompetencí a k jejich postupnému zdokonalování.

Rámcové cíle, které se týkají rozvíjení dítěte a jeho schopnosti učení, osvojování hodnot a osobní samostatnosti, je třeba vnímat tak, že pokud jsou naplňovány, směřuje vzdělávání k utváření základů klíčových kompetencí a tím dítě je vedeno tak, aby na konci svého předškolního období bylo samostatně připraveno na následující cestu života. Pedagog by si měl uvědomovat, že svým chováním, jednáním a svými postoji dítě ovlivňuje, jelikož cíle jsou univerzální, přirozené a všudypřítomné. Je podstatné, aby pedagog neopomínal, že on sám může svým záměrným působením naplňování cílů podporovat, ale také třeba i bezděčně bránit.

Klíčové kompetence v podobě výstupů vyjadřují soubory předpokládaných hodnot, schopností, vědomostí, dovedností a postojů důležitých pro osobní rozvoj dítěte. (RVP PV 2006, s. 11) Soubor klíčových kompetencí nabízí pedagogům jasnou předsta-

vu, kam směřovat, oč usilovat. Pro etapu předškolního vzdělávání jsou za klíčové považovány kompetence: k učení, řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, činnostní a občanské. Předškolní pedagog by tyto kompetence měl znát a umět je konkretizovat do podoby výstupu z konkrétní činnosti a spojit ji s rozvojem dalších kompetencí a tím je více využít.

Proces osvojování klíčových kompetencí začíná již v předškolním vzdělávání a postupně se dotváří v dalším průběhu života. Ve všech etapách je jedním z cílů vzdělávání vybavit každého jedince souborem klíčových kompetencí na úrovni, která je pro něj dosažitelná. Dobře položené základy klíčových kompetencí v předškolním věku se stávají východiskem k následnému správnému rozvoji a vzdělávání dítěte.

Dílčí cíle jsou formulované v rámci jednotlivých vzdělávacích oblastí (podoblastí) a stanovují, co by měl pedagog v průběhu předškolního vzdělávání u dítěte sledovat a podporovat. Vzdělávací obsah v RVP PV je uspořádán do pěti vzdělávacích oblastí: dítě a jeho tělo, dítě a jeho psychika, dítě a ten druhý, dítě a společnost, dítě a svět. Tyto oblasti směřují v širším kontextu do oblasti biologické, psychologické, interpersonální, sociálně – kulturní a enviromentální. **Očekávané výstupy** jsou dílčí výstupy vzdělávání, které mají charakter způsobilostí (kompetencí). Jedná se soubory vzájemně propojených jednotlivých poznatků, schopností, dovedností kognitivních i praktických, postojů a hodnot, které jsou pro dítě prakticky využitelné. Dosažení výstupů, kdy dítě ukončuje předškolní vzdělání, není pro něj povinné. Každé dítě při odchodu z mateřské školy dosahuje těchto výstupů v míře odpovídající jeho individuálním potřebám a možnostem. Úkolem pedagoga je sledování procesu osvojování těchto způsobilostí u své třídy a postupovat tak, aby jich děti získaly co nejvíce.

1.2.2 Podmínky vzdělávání

Základní podmínky, které je třeba při vzdělávání dodržovat, jsou legislativně vymezeny příslušnými právními normami. Při vytváření vhodných podmínek vzdělávání ve škole je nutno vycházet z RVP PV, kde je formulován optimální stav, týkající se věcného vybavení, životosprávy, psychosociálních podmínek, organizačního chodu, řízení mateřské školy, personálního a pedagogického zajištění a spoluúčasti rodičů.

Pro vzdělávání je třeba vytvořit ve škole i samotné třídě co nejpříznivější podmínky, které budou podnětné a nejpřirozenější pro optimální rozvoj dítěte. Třída by měla být dětem kamarádkým společenstvím, kde volnost a svoboda se prolíná

s pedagogickým stylem empatické a efektivní komunikace, podporující vzájemnou důvěru a vztahy mezi dospělými, ale i dětmi. U dětí vzniká pohoda především u jimi zvolených činností, kterým se chtějí věnovat. K tomu je ovšem zapotřebí, aby obdržely rozmanité podněty a vyhovující materiální podmínky, odpovídající počtu dětí a jejich věku. Dostatek pohybových aktivit a zajištění zdravého životního stylu s respektováním individuálních potřeb aktivity dětí jsou potřebné pro rozvoj všech oblastí jejich osobnosti. Vytvoření denního a dostatečně pružného řádu umožňuje reagovat na individuální možnosti dětí a na jejich aktuálně změněné potřeby. Pro vytvářející pohodu povzbuzujícího okolí, má nezastupitelnou roli též nepedagogický personál, který je součástí denního dění v mateřské škole a tím i vzdělávacího programu. Spolupráce mezi rodiči a pedagogy funguje na základě partnerství, oboustranné důvěře, vstřícnosti, porozumění a ochotě spolupracovat. V dnešní době mateřská škola nejenom podporuje rodinnou výchovu a pomáhá rodičům v péči o dítě, ale především se rodiče stávají součástí dění v mateřské škole, na kterém mají možnost se podílet, účastnit se různých programů a ovlivňovat vzdělávání svých dětí.

1.3 Metody a formy předškolního vzdělávání

Specifikum předškolního vzdělávání spočívá ve využívání specifických metod a forem, které jsou odlišné od dalších stupňů škol právě věkovými zvláštnostmi dítěte. Vzdělávání v mateřské škole využívá především metodu prožitkového a kooperativního učení hrou a činnostmi dětí, která je založena na přímých zážitcích dítěte, podporuje dětskou zvědavost a potřebu objevovat, podněcuje radost dítěte z učení, jeho zájem poznávat nové, získávat zkušenosti a ovládat další dovednosti. (RVP PV)

Vedle klasických řízených a spontánních forem práce se využívá i spontánní sociální učení založené na principu přirozené nápodoby a situační učení, které poskytují dítěti srozumitelné praktické ukázky souvislostí s danou situací tak, aby se dítě učilo dovednostem a poznatkům v daném okamžiku, kdy je potřebuje a lépe tak chápe jejich smysl. Didaktický styl vzdělávání je založen na principu vzdělávací nabídky, na individuální volbě a aktivní účasti dítěte. (RVP PV)

1.3.1 Metody vedoucí k dílčím cílům

Metody předškolního vzdělávání jako cesty k naplňování cílů Svobodová (2007, s. 23) dělí na tři skupiny: vedoucí k naplňování obecných cílů, dílčích cílů a směřující k naplňování konkrétních záměrů. Kategorie metod směřující k naplňování konkrétních

záměrů učitelky obsahuje konkrétní metodické postupy činností, které by každý pedagog měl znát ke zprostředkování procesu učení. Veškerá vzájemná a společná komunikace, interakce a činnosti probíhající v celodenním procesu v mateřské škole jsou metodou a z pedagogického hlediska ovlivňují naplňování rámcových cílů. Metody vedoucí k naplňování dílčích cílů jsou založené na prožitku, hře, vzoru, komunikaci, fantazii a myšlenkových operacích.

V metodách založených na vzoru je nutné si uvědomit, že pokud pedagog metodu nepoužívá vědomě, přesto zůstává neustále dítěti vzorem. V předškolním věku jsou velmi významné metody praktické. K správnému rozvoji dítěte je zapotřebí vytvořit mu dostatečné příležitosti k jeho zkoumání, experimentování a manipulaci. I tvoření je velice důležitý proces ve vývoji dítěte, kterým se mu otevírá náruč realizace svých představ a rozvoje fantazie. Dětská fantazie sepíná v každém okamžiku. Svět fantazie je pro dítě zdrojem dobrodružství a prožitku, kde jim je umožněn originální pohled i na řešení problémů. V metodách myšlenkových operací dítě zajímají příčiny a souvislosti veškerého dění, které ho obklopuje. Zajímá se o funkci věcí, hledá souvislosti a učí se řešit denní problémy.

V mateřské škole se více než jinde uplatňuje propojenost jednotlivých metod, které se navzájem doplňují. V každé metodě je obsaženo ještě několik dalších metod a všechny směřují k dílčím cílům společně. Přestože nemůžeme určit, která z nich má větší váhu, zmíníme se o podrobněji o těch, které pokládáme za významné.

1.3.1.1 Metody založené na prožitku

Prožitkové metody vycházejí z výjimečnosti prožívání předškolního dítěte, proto prožitky nejde nikdy naplánovat. Nejsilnější prožitky vznikají při každé aktivní činnosti dítěte. Termínu **prožitkového učení** je užíváno pro formu pedagogického (didaktického) stylu učitelky, v němž se dítě předškolního věku učí a naučí samo spontánně na základě prožitku a zkušeností. (Havlinová, Vencálková, 2000, s. 160)

Prožitkové učení v předškolním vzdělávání je založeno na citovém prožívání a osobních zkušenostech a prolínají se celou osobností dítěte. Propojená iniciativa s pocitem objevování a porozumění dítě uvádí do situace, problému, kde nalézá řešení, pojmenovává to, co se dozvědělo. V prožitcích nachází smysluplnost získaného poznatku a dovedností pro život. Pocitem uspokojení mnohdy ovlivňuje změny v chování, ale také i vlastní osobnosti. „*Učení v širším slova smyslu znamená, že jedinec přirozenými*

cestami a mechanismy svých biopsychosociálních struktur sbírá a zpracovává zkušenosti ze všech oblastí života po celý svůj život. Předškolnímu věku je tento typ učení nejvlastnější. Nikdy později již nebude dítě s takovou intenzitou, fantazií a efektivitou pracovat samo na sobě.“ (Havlíková a kol., 2000, s. 161)

Znaky prožitkového učení jsou: spontaneita (vlastní puzení k činnosti), objevnost (pronikání do reality, radost z poznávání), komunikativnost (verbální i neverbální), prostor pro aktivitu a tvořivost, konkrétní činnosti, manipulace, experimentování, hra a celostnost. (Havlíková a kol., 2000, s. 162)

Silné prožitky mohou přinášet i *metody dramatické výchovy*, kde děti mají možnost prožít určité situace a improvizovat hru v roli. Rekvizita obohacuje hru, váže na sebe pozornost a pomáhá rozvíjet obrazotvornost.

1.3.1.2 Metody založené na hře,

Hra pro dítě předškolního věku je přirozenou činností, která mu působí slast a zároveň se jejím prostřednictvím učí. Hry jsou svébytné činnosti, při kterých není důležitý výsledek, ale podstatný je vlastní průběh hrové aktivity. Slůvko „jako“ poskytuje jejich neohrazené možnosti. Dítěti by mělo být dopřáno dostatečného času a prostoru pro volnou hru, do které by pedagog neměl zasahovat – řídit. Avšak pokud si děti vyžadují jeho přítomnost, nebo mu dovolí, stává se spoluhráčem, facilitátorem, nebo iniciátorem. V mateřské škole je užíváno pohybových a námětových her, kde je nutno se vyhýbat hrám na principu agón. (Svobodová) Pedagog ve hře sleduje vědomosti, dovednosti a postoje dětí a tím získává podněty k jejich diagnostice.

Význam hry zdůrazňují mnozí autoři. Např. Mlejnek hrovou činnost zmiňuje jako zdroj nejrůznějších citů. „*Hru si děti oblíbily, je pro ně pramenem radosti. Při hře se učí překonávat obtíže. Posilují je i nepatrné úspěchy. Pochvala napřimuje, dodává sebevědomí, podněcuje k jednání.*“ (Mlejnek 1997, s. 18)

1.3.1.3 Metody založené na komunikaci:

Komunikace pro dítě v mateřské škole je velice důležitá, tak jako vzduch, který potřebuje k dýchání. Dítě se učí řeč používat, jako nástroj komunikace. Je v tomto věku výjimečně vnímavé na autenticitu projevu. Pedagogova komunikace pro děti by měla být srozumitelná ve verbálním i neverbálním projevu a měl by si uvědomovat, jak již bylo zmíněno, že je neustále dětem vzorem, vzorem správného projevu. Metody, založené na komunikaci jsou techniky verbální i neverbální komunikace, které prolínají ča-

sově celý den v mateřské škole a obsahově všechny činnosti např. komunitní či diskusní kruh, četba pohádek, popis obrázků, jakýkoliv dialog, vyprávění a další. Neverbální komunikaci zastupují náměty pantomimické, které využívají děti uzavřené a méně sdílné.

Otázkou významu individuální hry a komunikace se zabývá Mlejnek, který poukazuje na překonání ostychu v komunikaci s okolím. Všechny děti si při činnostech hrají současně, ale každý samostatně, tím se hra pro nikoho nestává výlučnou. Dítěti poskytuje pocit jistoty a sounáležitosti bez pozorování soustředěného na něj. V hrách s komunikativními prvky dítě opouští svoji anonymitu a dochází k navazování nových kontaktů, odbourává strach a všechno, co může narušit hru, je paralyzováno spontánní poutavou činností celé skupiny. Později už samostatně ovlivňuje směr hry a přináší svůj námět. (Mlejnek 1997, s. 18)

Nejde jen o to, zvolit správnou či vhodnou metodu, ale také o přístup k dítěti. *„Děti se učí nejlépe, pokud je podporujeme v jejich vlastním zkoumání a objevování a jednáme-li s nimi jako s osobnostmi s jedinečnými názory, zkušenostmi a nadání.“* (Pike, Selby)

1.4 Evaluace

Nedílnou součástí výchovně vzdělávacího procesu probíhajícího ve škole jsou činnosti spojené s evaluací. Ta se po r. 1989 objevuje jako nový prvek, který má zajistit zkvalitňování vzdělávání. Evaluaci chápeme jako proces shromažďování a analýzy informací podle předem stanovených kritérií, který probíhá ve všech třech fázích vzdělávacího procesu - plánovacím, realizačním a hodnotícím. Proto je nutnou součástí každodenního života v mateřské škole.

Oblasti evaluace RVP PV vede školy a pedagogy k tomu, aby se **evaluační činnosti na úrovni školy a třídy postupně stávaly samozřejmou, smysluplnou a funkční součástí jejich vzdělávací práce**. Právě v jejich důsledku by se tato práce měla stát skutečně samostatnou, tvořivou, motivující a rozvíjející. Před samotným zahájením evaluačního procesu je důležitá „*fáze motivační*“. (Svobodová, 2010) Zdůrazňována je zejména vnitřní motivace, která je potřebná k vnitřnímu zájmu účastníků evaluace a zároveň k následnému plánování a celkovému posunu.

RVP PV upozorňuje na důležitost porovnávání souladu školního a třídního programu s jejich realizací. Mělo by se jednat o komplexní vyhodnocování a zaměřit eva-

luaci na následující oblasti: naplňování cílů programu, kvalitu podmínek vzdělávání ve všech stanovených oblastech, hodnocení týkající se školy, jednotlivých tříd a práce pedagogů a samotných výsledků vzdělávání. S celkovou změnou v přístupu k dítěti se mění i přístup k jeho hodnocení. Průběžně se sledují a hodnotí individuální pokroky, které děti v průběhu vzdělávání postupně dosahují. Mění se i smysl hodnocení. Hodnocení je prostředkem k hledání optimálních cest vzdělávání jednotlivých dětí. „*Formální evaluace*“ zahrnující zaměstnance přemírou písemností a povinnostmi, se s požadavky současného předškolního vzdělávání stává neefektivní.

Plán evaluace má obsahovat následující kategorie: předmět či cíl evaluace, metodu nebo způsob, jak a kdy budeme sbírat a analyzovat informace o sledovaném jevu a kdo ponese za realizaci sběru a analýzy zodpovědnost.

V evaluačním procesu sběrem informací je myšleno využití metod, které jsou potřebné ke shromáždění dat o sledovaném jevu. Jedná se o fázi výzkumu, jehož výsledky jsou použity pro plán dalšího postupu. Metodou **pozorování** se záměrně vnímají určité jevy, které jsou sledovány s daným cílem. Velkým přínosem pro práci pedagoga a pro jeho sebereflexi je **videozáznam**, jež umožňuje získat více postřehů a podrobností při opakovaném sledování. Pro získání co nejvíce informací v krátkém časovém úseku se využívá metoda **dotazníku**. Naopak při společné práci či diskusi jsou informace získávány především **rozhovorem**. V neposlední řadě je využívána **analýza SWOT**, analýza dokumentů a prací dětí. Veškeré získané informace se ve fázi analýzy zpracovávají a stávají se východiskem pro strategii následného postupu. Společným usuzováním se pracovní tým snaží najít nejvhodnější postup, který bude směřovat ke zlepšení daného jevu. Vzájemné prolnutí daného tématu s kontrolní metodou ověří účinnost zvolených opatření.

Na základě všech výsledků evaluačního procesu se vyhodnocuje výsledek pedagogického působení. Porovnává se, do jaké míry se podařilo naplnit plánované cíle, funkčnost vzdělávacího programu, proměny v práci pedagogů, celkový posun dětí.

2 PLÁNOVÁNÍ PEDAGOGICKÉ PRÁCE

Plánování má vést k cílevědomému individuálnímu rozvoji každého dítěte. Je třeba mít ale na vědomí, že přestože je plánování předpokladem úspěšné pedagogické činnosti, není jejím cílem. Na začátku každého procesu plánování je posouzení aktuálního stavu, ze kterého je nutné vycházet. Na počátku plánování pedagogické práce v konkrétní třídě stojí hodnocení vzdělávacích podmínek, charakteristiky a podmínek třídy a úrovně dětské skupiny i jejích jednotlivých členů. K tomuto posouzení je potřebné umění pedagogické diagnostiky. Uplatňuje se i v dalších fázích vzdělávacího procesu, proto se o něm zmíníme podrobněji.

2.1 Pedagogická diagnostika

Zelinková (2001) uvádí pedagogickou diagnostiku jako *komplexní proces*, jehož cílem je poznávání a hodnocení vzdělávacího procesu a jeho aktérů. Zmiňuje se o složce **obsahové**, v které dochází k zjištění dosažené úrovně vědomostí, dovedností a návyků dítěte a o složce **procesuální**, v níž hlavním ukazatelem ovlivňující žáka je průběh procesu výchovy a vzdělávání. Současně zjišťuje i emociálně – sociální úroveň žáků.

Mnozí lidé si kladou otázku proč se diagnostikou zabývat? K čemu slouží a co je jejím cílem? Naším společným cílem a přáním je, aby se dítěti dostalo individuálního přístupu a mělo zajištěno ty nejlepší podmínky, ve kterých vyrůstá a rozvíjí se podle svých možností. K nejlepšímu zabezpečení potřeb dítěte je nutno vycházet z poznání, jaké dítě je, co zná a umí a dle tohoto stanovit následné cíle a cesty k nim.

Do popředí diagnostiky se dostává potřeba získávat co nejhlubší poznatky silných a slabých stránek dítěte. Je ovšem zapotřebí k těmto poznatkům velmi opatrně přistupovat a pracovat s nimi, jelikož všeobecná doporučení se mnohdy ukazují nejenom jako neúčinná, ale také i poškozující. Rozpoznané silné stránky dítěte se může stát cíleným podnětem k rozvoji jeho nadání a talentu, ale také zároveň mohou být důležitým operním bodem slabších míst určitých oblastí rozvoje.

O nicméně důležitější je rozpoznání slabších míst, která jsou nutné systematicky a pozvolna v delším čase rozvíjet, podněcovat a *vývojový skluz* tímto postupně snižovat. Je nutné se zaměřit na to, zvláště u dětí s některou oslabenou funkcí, aby se jeho nedostatky, slabiny nedostávaly do popředí osobnosti dítěte. Ztotožňuji se s názorem (Bednářové, Šmardové), že mnozí z nás (pedagogů, rodičů) dávají důraz a upozorňují

na slabou stránku. Dovednost, kterou si dítě nově osvojilo, zůstává mnohdy nepovšimnuta. Pokud se důkladně zaměříme na všechny oblasti stejnoměrně, rozpoznáme celkovou stránku dítěte a jeho rozvinuté schopnosti a dovednosti se stávají podnětem k jeho radosti a spokojenosti ze všeho, co už zná a umí.

Oblasti diagnostiky osobnosti předškolního dítěte jsou zaměřeny: na motoriku, grafomotoriku, zrakové vnímání a paměť, sluchové a zrakové vnímání a paměť vnímání prostoru a času, základní předmatematické představy, řeč, hmat, hru, sociální dovednosti, rozumové vlastnosti, zájmy, úroveň koncentrace, sebeuvědomění, prožitky a zkušenosti. Dále u dítěte sledujeme **koncentraci pozornosti**, zda je dítě vytrvalé, zaujaté, jakou má stálost a intenzitu. (Bednářová, Šmardová, 2007, s. 2) Základem správného hodnocení dítěte je jeho sledování v přirozených každodenních situacích a v jeho přirozeném chování, interakcích. Vývoj dítěte ovlivňuje učení a zrání. Zrání je dáno geneticky, jehož projevy působí změny v organismu. Podněty z vnějšího prostředí, které zrání stimulují, nebo tlumí, se odrážejí na různé míře připravenosti jednotlivých dětí, k osvojování nových dovedností a vědomostí v nesterajně rychlém čase v určitých oblastech. Tyto vlivy vytvářejí společně stav, který si vyžaduje učitelova respektu. Pokud by z něj nevycházel, nemůže dosáhnout očekávaných výsledků. Ucelený pohled na toto téma přináší Zelinková (2001), kde společnost je širokým rámcem, v němž výchova probíhá a působí na školský systém, podmínky a rodinu. V jednotlivých oblastech bývá značný rozdíl mezi jednotlivci. Vývoj dítěte ovlivňují jeho schopnosti, dovednosti a dané předpoklady. Dále je ovlivněno společností, rodinou, školou, prostředím, kterým je obklopeno.

2.1.1 Typy pedagogické diagnostiky

V pedagogické diagnostice má své místo diagnostika **normativní** (Zelinková 2001, s. 14), která odpovídá na otázku, zda dítě dosahuje úrovně reprezentativního vzorku svých vrstevníků, nebo za nimi zaostává. V jednotlivých oblastech bývá značný rozdíl mezi jednotlivci. U diagnostiky **kritériální** (Zelinková 2001, s. 14) jde také o srovnávání s obecně stanovenými vnějšími měřítky. Z analýzy určité dovednosti se snažíme zjistit úroveň, na níž se dítě nachází. Taková kritéria by na konci předškolního vzdělávání mohly představovat výstupy v RVP PV nebo nyní diskutované standardy. Odborníci ale upozorňují, že nemáme srovnávat děti s normou, mnohem důležitější je sledovat jejich posun. „Předškolní vzdělávání podporuje rozvoj dítěte předškolního věku, napomáhá vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání a po-

skytuje speciálně pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami. Ne-
ní to tedy jen příprava na školu, ale není to ani produkce dětí, které splňují standardy
předškolního vzdělávání.“ (Informatorium 2012/1, s. 14)

V předškolním vzdělávání pedagogové uplatňují v současné době diagnostiku **indi-
vidualizovanou**. Ta směřuje k hodnocení dítěte pouze ve vztahu k němu samému. Sle-
dujeme postup a porovnáváme dosaženou úroveň za určitý časový úsek (Zelinková
2001, s. 14). Tato diagnostika je nezbytně nutná nejen u dětí handicapovaných, neú-
spěšných, nebo dětí, u kterých došlo z různých důvodů ke ztrátě motivace, ale u všech
dětí. Žádné dítě není stejné, vývoj jednotlivce je individuální, a proto se setkáváme
se značným rozdílem ve vyžívání v jednotlivých oblastech, který se odráží na odlišnos-
ti reakcí dětí na určité podněty a jejich získávání dovedností. Dítě nemůže, zvládnou
naše požadavky, nároky, ke kterým ještě není zcela vyzrálé. Je nutné respektovat
a dodržovat určitou *posloupnost a časovost* vývoje jednotlivého dítěte. Každé dítě má
své *individuální dispozice zralosti* svého vývoje. **Časovost** vyjadřuje časové věkové
rozmezí, kdy obvykle dozrává dítě k určitým schopnostem a dovednostem. Zde je nutná
dovednost učitele k správnému rozdělení dílčích kroků daných úkolů tak, aby je dítě
zvládlo. **Posloupnost** je série fází schopností, či dovedností, které jdou přesně za sebou.
Aby se dítě dostalo do složitější fáze, musí napřed překonat fáze jednodušší. Dítě-
ti bychom měli stanovovat přiměřenou obtížnost úkolu. Pokud tak učiníme, dopřejeme
dítěti pocit radosti z úspěchu. Jestliže dítěti stanovíme příliš obtížný úkol, nebo naopak
moc jednoduchý, tak nebude motivováno a z činnosti či výsledku nebude příliš nadšené.
Pokud je dítě delší dobu neúspěšné, je potřeba se zamyslet nad tím, zda od něj nechce-
me příliš, zda jsme nevynechali několik předchozích kroků. Je potřeba pracovat
na úrovni, které již dítě dosáhlo, nehledě na jeho věk. Důležité je uvědomit si, na jaké
úrovni dítě je a ne, kde by mělo být.

Diagnostika **diferenciální** slouží k rozlišení obtíží, které mohou mít stejné projevy,
ale různé příčiny. Například nekázeň a zvýšená pohybová aktivita dítěte mohou být pro-
jevem jako ADHD, tak nesprávného výchovného vedení. (Zelinková 2001, s. 14) Uči-
telky ji nemohou odborně provést, ale mohou u dítěte s podobnými projevy doporučit
rodičům návštěvu odborníka.

2.2 Specifikace cílů a tvorba vzdělávací nabídky

Následně získané informace z diagnostiky o individuálních zvláštích a potřebách dětí, o tom, co umí, co je zajímá, a dle jejich zjištěné úrovně si stanovíme cíle a očekávané výstupy, kterých děti mají dosáhnout dle svých individuálních možností. Průběžně jednotlivé kompetence a výstupy upřesňujeme a doplňujeme. Pedagog pracuje s RVP PV, se základními okruhy činností, dílčími záměry (cíli) a jim příslušejícími výstupy (kompetencemi). Kategorie rizik přispívá k uvědomění, tudíž vyvarování se problémů. Otázkou využití RVP PV pro plánování školy i každé třídy se zabývá Šmelová: „Z algoritmu projektování vyplývá, že pro naplnění vize je nezbytné vycházet od cílů nejobecnějších, tj. Rámcových, až po doby cílů dílčích, které jsou přeneseny do souboru činností, pracovních listů, her apod.“ (Šmelová, 2004)

2.2.1 Práce pedagoga s cíli RVP PV

Hlavní cíle, jak již bylo uvedeno výše, by měly vycházet z cílů rámcových, ale neměly by být doslovně opisovány. Důležitost je zde kladena na přesnou specifikaci cílů, aby bylo jasné v hodnocení, čeho jsme chtěli u dětí dosáhnout. Mezi základní vlastnosti vhodně specifikovaného cíle řadíme: *komplexnost*, *konzistentnost*, *kontrolovatelnost* a *přiměřenost*. (Šmelová in Svobodová a kol. 2010, s. 46)

Komplexnost – je zásada komplexního rozvoje osobnosti dítěte zaměřující se na oblast biologickou, psychologickou, interpersonální, sociálně-kulturní a environmentální. Projekce očekávaných výstupů by měla rozvíjet všechny oblasti osobnosti dítěte. Při případné nerovnoměrnosti kompenzujeme v jiných činnostech.

Konzistentnost (soudružnost) – je neopomenutelná, jelikož znamená podřízenost nižších cílů vyšším a závislost vyšších cílů na dosažení nižších cílů. Konzistentnost je i soudržnost očekávaných výstupů mezi jednotlivými vzdělávacími oblastmi, které jsou součástí integrovaných celků školního či třídního programu.

Kontrolovatelnost – aby cíl mohl být kontrolovatelný, musí být pozorovatelný, tzn., formulujeme cíl do konkrétní podoby vědomostí, dovedností, chování.

Přiměřenost – tento velmi důležitý požadavek je jednou z pedagogických zásad. Je nutno respektovat individuální zvláštích a možnosti dětí, aby připravované aktivity byly pro ně v současné době dosažitelné a tím se stávaly zajímavé a motivující. Uvedený požadavek splníme a naše plánování udržíme ve správné rovině, pokud budeme prů-

běžně analyzovat výsledky vzdělávání společně s požadavky dětí na třídě a s jejich možnostmi.

Pro dosažení cílů musí pedagog zvolit odpovídající vzdělávací nabídku. Ta je součástí integrovaných bloků, ve kterých jsou vzdělávací oblasti smysluplně propojené a dítě získává komplexnější zkušenosti, dovednosti a poznatky prakticky využitelné. Integrovaný blok obsahuje různé druhy činností. Snažíme se, aby měly pro děti smysl, byly jim blízké a vycházely z přirozeného života, z toho, co znají ze svého okolí.

2.3 Realizace s průběžným vyhodnocováním

Dále probíhá vlastní realizace tematické části. Zde určitě dochází k nečekaným situacím, na které musí pedagog reagovat. Dětem nasloucháme a necháváme jim dostatečný prostor ve spontánních činnostech, sledujeme jejich reakce, jak se zlepšují či ne, a získáváme tak zpětnou vazbu. Podle získaných informací můžeme různě obměňovat, případně doplňovat nebo vypouštět naplánované činnosti a pružně je přizpůsobovat potřebám dětí a novým vznikajícím podmínkám. Jedná se o krátkodobé plánování, jelikož pedagog by měl umět vystihnout zájem i možnosti jednotlivých dětí a tomu činnosti vzdělávání přizpůsobovat. Dále též aktuálním situacím a potřebám dětí, vycházející ze spontánních činností dětí a každodenního dění v mateřské škole. Zábavnou formou děti připravujeme na hledání souvislostí a využíváním nových zkušeností, a vedeme je k vytváření postojů, dovedností a poznatků. Učí se o věcech přemýšlet a hodnotit je. V aktivní části vzdělávání, které je založeno na vnitřní motivaci dítěte, je poskytován prostor pro samostatnost a aktivitu dítěte, čímž jsou naplňovány rámcové cíle RVP PV.

2.4 Vyhodnocení vzdělávacích výsledků

Hra, činnosti a veškeré dění poskytují dětem i pedagogům zpětnou vazbu, která informuje, co děti zvládly a co ne, jaké získaly nové poznatky a dovednosti. Děti je třeba posuzovat individuálně, protože se každý učí jinak, dle svých možností. Zpětná vazba je účinná, pokud přijde okamžitě a je využita k pokroku, další cestě. Každodenní vyhodnocování pedagogické činnosti pomáhá při celkovém hodnocení tematické části. Při hodnocení vzdělávacího procesu sledujeme naplňování stanovených cílů, čím byla vzdělávací nabídka přínosná k rozvoji dětí a k jakému posunu dítěte došlo směrem očekávaných výstupů daných v RVP PV. Výsledky evaluace se analyzují, porovnávají, upravují a stávají se východiskem pro další plánování třídního kurikula. Pedagog by měl

též kontrolovat sám sebe a na základě svých postřehů svojí práci a nabídku vzdělávání zkvalitňovat.

Pokud shrneme koloběh plánování, vidíme, že na základě zjištění diagnostiky specifikujeme cíle a zvolíme vhodnou a přiměřenou nabídku činností, integrovaných bloků. Tu realizujeme, sledujeme reakce dětí, vyhodnocujeme, doplňujeme, či měníme dle situací, požadavků a nápadů dětí. Následně na základě vyhodnocených vzdělávacích výsledků plánujeme další cíle a vzdělávací nabídku.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 CÍLE A METODIKA VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

3.1 Cíle, výzkumná otázka

Hlavním cílem práce je zjistit rozdíl mezi plánovaným a následně realizovaným kurikulem v dané mateřské škole. Sledovat, nakolik realizace kurikula byla ovlivněna neplánovanými činnostmi a k jakým cílům RVP PV bylo plánovanými a neplánovanými činnostmi směřováno. Dalším cílem je ověřit, zda plánované metody a formy předškolního vzdělávání byly efektivní.

3.2 Metodika šetření

Výzkum probíhal v mateřské škole v MV v době od 3. 9. 2011 do 22. 12. 2011. Výzkumný soubor tvořila třída čtyř až pětiletých dětí. Celková charakteristika třídy dětí je popsána v níže uvedeném třídním vzdělávacím programu této třídy. Základním východiskem pro tvorbu třídního vzdělávacího plánu dané třídy dětí se nám staly ŠVP PV, RVP PV, podmínky vzdělávání a diagnostika třídy dětí, kterou jsem si na začátku upřesnila formou dotazníku pro rodiče (příloha č. 9). Pro výzkum jsem použila metodu zúčastněného přímého pozorování. Plán jsme tvořily společně s kolegyní ve třídě. K hodnocení jsme si založily portfolia dětí se záznamovými listy a též založily vývojovou kresbu dítěte, jejich počáteční výtvarný projev. Děti byly pozorovány každodenně během celého dne v mateřské škole, jak při spontánních, řízených činnostech, či náhodných situacích, pobytu venku a zároveň byly prováděny písemné záznamy. Dosažené výsledky vzdělávání jsme vždy vyhodnotily po ukončení jednotlivé tematické části a získané informace se nám stávaly východiskem pro další plánování. Každé následné plánování a samotné činnosti jsme přizpůsobovaly zájmům a individuálním možnostem dětí třídy. Souhrnné výsledky jednotlivých tematických částí třídního programu se staly podkladem pro závěrečné vyhodnocení výzkumu.

3.3 Charakteristika třídy a materiální podmínky

TVP je sestaven pro děti věkové skupiny 4 – 5 let.

Složení třídy:

Celkový počet dětí	25
Chlapci	6
Dívky	19
15 dětí přišlo z dalších tříd mateřské školy	
10 nových příchozích dětí	

Třída užívá název „*KOČIČKY*“. Do školního roku 2011/12 nastoupilo více než polovina nových dětí, deset z nich je nově příchozích přímo z rodinné péče. Je nutný delší čas na adaptaci v MŠ společně s rozvíjením komunikačních dovedností. Část dětí se neumí zabavit hrou, nechce se zapojovat, neumí se vyjadřovat. Dvě děvčata téměř nekomunikují. Jedno děvče je romského původu. Sebeobsluhu téměř zvládají všichni. K příjemnému společnému soužití je potřeba děti naučit se přijímat sebe i druhé se vším všudy, podporovat prosociální citění, naučit se žít pro společnou věc.

Třída je po celkové rekonstrukci (výměna oken, malování). Po odstranění dělicí stěny mezi hernou a jídelnou, se třída celkově změnila v prostornou a vzdušnou. Moderní styl malby v zelenofialovém provedení je sladěný stávajícím nábytkem s červenými doplňky. Obě místnosti odpovídají svým vybavením zájmům a potřebám této věkové skupiny dětí. Třidu Kočiček tvoří jídelna a herna, kde je umístěn klavír, barevné kontejnery s hračkami, kabinet s cvičebním náčiním a knihovna s dětskými knihami. Toto vybavení je volně přístupno všem dětem, společně s dodržováním vztahujících se k nim pravidel. K dalším pomůckám a vybavení třídy patří TV a počítač, který se používá k didaktickým programům. K dispozici jsou zde větší více účelné tabule (magnetická, psaní křídou, psaní fixem na tabuli a posuvný papír), kterou děti využijí k uvolnění ruky při kreslení a grafomotorických cvičích. Dále každé dítě má svoji pracovní zásuvku, označenou svojí značkou. Zásuvky slouží k ukládání svých grafických listů a rozpracovaných obrázků. Přímo ze třídy děti vstupují do umývárny s toaletami. Dětem je umožněno kdykoliv jejich využití, po oznámení, že jdou ze třídy. Celoroční výtvarná díla dětí a doplňky z přírodnin nám budou vnášet krásu přírody do třídy, do každodenních radostných prožitků.

4 TEMATICKÉ CELKY TŘÍDNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU A JEJICH REALIZACE

TVP PV je tvořen v souladu se ŠVP PV a z jeho dílčích vzdělávacích cílů. (příloha č. 3) Za účelem větší přehlednosti uvádím průběžné pozorování postupně vždy v realizaci jednotlivých tematických částí a jejich shrnutí na konci každého tematického bloku. K lepší orientaci v textovém souhrnu jsou výrazně označeny neplánované činnosti a kurzívou některé činnosti plánované. Neplánované dosažené výstupy vzdělávání jsou navíc vypsány jednotlivě pod hodnocením jednotlivého bloku. V závěru každé tematické části jsou vyhodnocené výsledky vzdělávání použité jako východisko pro následné plánování vzdělávacího obsahu.

4.1 Úvodní tematický blok TVP: DVA JSOU VÍC NEŽ JEDEN

Hlavním cílem tohoto tématu je poznání, že lépe je dělat něco se svým kamarádem, než sám. Zjistit, kdo je kamarád, jaké má vlastnosti a že kamarádem nemusí být jen člověk.

4.1.1 Očekávané výstupy bloku: dítě ...

- Spolupracuje s ostatními dětmi (hraje námětové hry – na obchod, kuchyňka, dohodne se při společném tvoření, hrách, neodmítne kontakt s dítětem z důvodu jeho odlišnosti)
- Poznává, co je dobré a špatné pro něho i pro druhého (pije dostatečně podle osobní potřeby, dovede odpočívat, když je unaveno, respektuje kamarády, umí přecházet přes silnici, všímá si nepořádku kolem sebe, uklízí po sobě a pomáhá s úklidem jiným, hračky ukládá na svá místa, projevuje empatii k druhým)
- Řeší jednoduché situace (neobrací se s každou maličkostí na dospělého, umí se rozhodnout a dokáže říci, co cítí a potřebuje, dovede ustoupit ze svých požadavků, umí odpustit, omluvit se, upevňuje prosociální postoje – pomůže kamarádovi, když potřebuje)
- Postupně se osamostatní (nebojí se odlišností, přijímá společné soužití s ostatními)
- Zvládá běžné činnosti v MŠ a požadavky s ohledem na druhého a začlení se do nich
- Domluví se s ostatními při hře i ostatních činnostech
- Provádí základní sebeobsluhu a stolování (oblékání, svlékání a hygiena, správný úchop lžice)
- Přijímá pravidla soužití a respektuje je (přijímá důsledky svého chování, chápe význam piktogramů a umí s nimi vyjádřit pravidla chování ve skupině)
- Zná jména kamarádů a učitelek a používá je

- Rozvíjí jemnou a hrubou motoriku, ovládá pohybový aparát - stříhá po předkreslené čáře, má správný úchop tužky, lepí různé druhy materiálů, úspěšně zdolá překážky lezením, skokem, vymodeluje kouli, váleček, sladí pohyb s rytmem
- Soustředí se na čtený text, vyslechne pozorně pohádku, příběh
- Počítá do pěti, správně třídí (přiřazuje) věci podle barvy, tvaru, velikosti a materiálu
- Orientuje se v prostoru – ukáže dole, nahoře, vedle, dál, blíž
- Umí nazpaměť krátkou básničku, dokáže vyjádřit vlastními slovy slyšené – čtený text, příběh, pohádku, vlastní prožitek, pozoruje okolí a hovoří o změnách
- Nebojí se sdělit svůj názor nebo problém
- Pojmenuje správně části těla, reaguje na pokyny leh, stoj, sed
- Určí hmatem vlastnosti povrchu, tvary i konkrétní předměty
- Složí části do celků (skládá puzzle, mozaiky podle nákresu, části obrázku)
- Vyjádří své představy výtvarně
- Reaguje na svolávací píseň a signál zvonečku znamenající úklid hraček

4.1.2 Tematické části

4.1.2.1 Plán činností k tematické části „Kočičky se těší na nové kamarády“

- Komunikativní kruh:
 - Seznámení se s kolektivem (jména kamarádů – pavučina přátelství)
 - Prostředí třídy, prostor MŠ, zahrady
 - Bezpečnost ve třídě, na zahradě, vycházka, chůze ve dvojicích
 - Vytváření pravidel ve třídě
- Vyprávění zážitků z prázdnin
- Návčik básně „Kamarád“
- Seznámení s písní „Zlatý kamarád“ – rytmizace, hra na tělo
- Seznámení a upevnění názvů Orffových nástrojů – sluchové hrátky
- Míčové hry (koulení)
- Hra „Kuba řekl“ (leh, stoj, sed, klek...)
- Upevňování základních barev – hra „Na barevné vagónky“
- Zjišťování počtů do pěti (úrovně dětí)
- Nalepování drobných částí barevného papíru – kuřátko na poli
- Modelování – Sluníčko (koulení, válení)
- Zjištění úrovně – kresba pastelkami „Můj kamarád“ (celá postava)
- Otiskování rukou – práce s prstovými barvami
- Dramatizace pohádky „Kuřátko v obilí“
- Četba příběhů na pokračování „Pohádky z bodlákové meze“

4.1.2.2 Realizace tematické části „Kočičky se těší na nové kamarády“

Do kolektivu přišla polovina nových dětí. S kolegyní jsme se zaměřily na jejich adaptaci, především na děti, které přišly nové z rodinné péče. Tyto děti poznávají nové prostředí a zatím se nechtějí zapojovat do nabídky činností. Děti nenutíme, ponecháváme jim volný výběr a čas na jejich adaptaci. Společně jsme si vytvořili piktogramy pravidel o bezpečnosti na třídě a pobytu venku. Respektujeme jejich individuální vlastnosti a požadavky. Spolupracujeme společně s rodiči na tom, aby se jejich děti nejlépe adaptovaly. Dbáme na to, aby se naučily sebeobsluhu a dodržovaly hygienické návyky, upevňovaly ve správné komunikaci a oslovování p. učitelek a svých kamarádů. K záměru společného kamarádství dětí na třídě *jsme vyplétali pavučinku přátelství, společně s osvojováním jmen kamarádů, spojena s environmentální činností a poznáním*, na niž navazovala další činnost – *otiskování své ruky všech kamarádů na třídě* včetně p. učitelek – utvrzení přátelství. Naším cílem je **naučit si děti hrát, pomoci jim obohatit hru** a umět jim naslouchat. I nadále v dalších dnech této tematické části přetrvávalo nezapojování do činností. Znalost základních barev, kromě třech dětí, všichni zvládají. Některé děti znají i doplňkové barvy. Z důvodů pozdních ranních příchodů se některé děti nestačí zapojovat s ostatními dětmi do společného hraní, rozkoukávají se. *Při komunikativním kruhu* na téma zážitky z prázdnin byly téměř všechny děti sdílné. K pestrosti činnosti jsme zapojili **kutálení míče a opakování jmen kamarádů. Prolézání a zdolávání překážkové dráhy** všechny děti s chutí zvládly. Dětem byl nechán dostatek volných činností, dle jejich zájmu, k úspěšné a jim příjemné adaptaci. Téměř všichni *reagují na svolávací píseň*, které se účastní, vědí, co znamená a co po ní následuje. Naplánované činnosti propojené s procházkami přírodou a novým poznáním dětí, které vyjádřily ústním a výtvarným projevem, splnily dle individuálních možností dětí očekávané výstupy tematického celku, a děti bavily. Pouze původně plánovaná dramati- zace „Kuřátko v obilí“ byla nahrazena **dramatizací pohádkového příběhu „O přátelství malého bobra“**. Jelikož jsme byli na samém začátku společného soužití na třídě, zařadila jsme tento příběh, aby nám pomohl k upevnění vztahů mezi dětmi a uvědomění si jeden druhého. V motivačním úvodu, v kouzelném košíku, bylo schováno mnoho podnětů artefietiky, které **vedly k rozvoji smyslového vnímání, představivosti, vyjádření a následnému ztvárnění. Děti hmatem rozpoznávaly věc, určovaly její vlastnosti, barvu, co jiného známe v této barvě. Podle tvaru typovaly, co by to mohlo představovat. Přemýšlely, z čeho se dělá loď a co potřebuje k plavbě.** Dále ztvárnily z modrých šátků okolo lodě vodu a potom začínal příběh o kamarádství, po-

moci a také jsme poznaly ozvěnu. **Samotné prožitkové dramatické ztvárnění příběhu dětmi vedlo k dalším cílům vzdělávání – chtít porozumět projevu druhých, umět se vyjádřit, vytvářet představy, upevňovat empatické citění, radost z prožitého.**

Závěr:

Charakteristika skupiny dětí se mírně lišila od našeho očekávání a vedla ke změně plánovaného příběhu za jiný. Děti tak získaly některé poznatky, které jsme v plánu neměly. Jiná naplánovaná činnost nám do programu nevstoupila a veškeré naplánované činnosti byly splněny. Plánované výstupy u některých dětí byly také splněny, dle jejich individuálních možností. Pro další činnosti je podstatné vycházet z celkového hodnocení tematické části a nadále upevňovat kolektiv, opakovat pravidla, hygienické návyky a jejich dodržování. Toto vše společně s dalšími činnostmi by mělo být podnětem k pokračující adaptaci dětí.

4.1.2.3 Plán činností k tematické části Kamarádi, pojd' me si hrát

- ❖ Komunitní kruh– jaké vlastnosti může mít kamarád
- ❖ Rozeznávání kamaráda podle sluchu „Kdo je za rohem“
- ❖ Nácvik tanečku „Cib, cib, Cibulenka“
- ❖ Správný nádech – báseň „Máme rádi pořádek“
- ❖ Hmatová hra „Kdo je pod dekou“ (hračky, předměty, denní potřeby) – smyslové vnímání
- ❖ Kresba voskovými barvami – moje oblíbená hračka
- ❖ Stříhání po čáře – předkreslený tvar (kočár, medvěd, auto...)
- ❖ Třídění obrázků hraček podle velikosti – větší, menší
- ❖ Hry se stavebnicemi
- ❖ Zdolávání překážkové dráhy (prolézání tunelem – molitanová stavebnice)

4.1.2.4 Realizace tematické části Kamarádi, pojd' me si hrát

„Kamarádi, pojd' me si hrát“ – bylo slyšet záměrně v tomto druhém týdnu v naší třídě. Nadále pokračovala nenásilná adaptace dětí, upevňování vztahů, pravidel a jmen kamarádů. Učili jsme se společně hrát. Krátkými a zajímavými činnostmi jsme se snažily s kolegyní diagnostikovat úroveň dovedností dětí. Hrubou motoriku a orientaci v prostoru na *zdolávání překážkové dráhy a jiných pohybových hrách*. Sladění rytmu s pohybem, *pohybová hra – na barevné vagónky*, kde si děti upevňovaly základní barvy, počítaly do pěti, pohyb v řadě a dokázaly být za sebou spojeny. *Kresbou celé postavy kamaráda* jsme zjišťovaly u jednotlivých dětí vývojovou kresbu. Děti se začaly spolu sžívat a dokázaly si vytvořit dvojice a *společně s kamarádem tancovat a učily se taneček s přísunným krokem*. Dále se seznamovaly s Orffovými nástroji.

Upevňovaly si správný úchop nůžek, tužky a učily se stříhat po čáře a vystříhnout si vlastní obrázek své hračky. *Básnička „Máme rádi pořádek“* byla aktuální a motivující k následné činnosti – *rozmístění hraček a hledání správného místa a orientaci v prostoru*. Signálem úklidu se nám po společné domluvě stal zvoneček. Stačí zazvonit a zeptat se, co to znamená, a všichni vědí a někteří i křičí a připomínají, že se začínají uklízet hračky. Do našeho tematického celku činností nám vstoupilo **neplánované pásmo pohádek v kině**. Více jak hodinové pásmo pro děti bylo příliš dlouhé a neměly zájem již o poslední pohádky. Při procházce, **cestě z kina jsme viděli na silnici přejetou kočku**. Děti byly smutné, ale my jsme si po návratu na zahradě MŠ povídali, co asi kočička udělala špatně a celá zažitá situace nám byla podnětem k **rozhovoru a uvědomění správnosti chování při procházkách a přecházení přes silnici**. Jak již bylo zmíněno, časový prostor tohoto tématu byl směřován nejen na hraní, ale také na úklid hraček. Ne všechny děti to zvládaly a proto, když jsme neustále nacházely hračky na jiném místě, nežli by měly být. Zařadila jsem **navíc příběh, kde se děti dozvěděly, jak to dopadlo s hračkami, jednoho nepořádného kluka, že jednou v noci se všechny domluvily a utekly od něj pryč**. Použila jsem k vyprávění tabuli, kde jsem kreslila hračky a děti je hádaly a příběh je natolik zaujal, že všechny děti seděly a zapojovaly se. **Příběh jsme dále využili k pohybové hře s prostorovou orientací, ale také především danou situací k rozkrytí příběhu a následnou práci s ním. Dále děti si s velikou oblibou hrály na obchod**. Postavily si z molitanové stavebnice pult, vystavily plyšové hračky, drobnou stavebnici jako peníze a pokladna byla ve třídě. Dokázaly se domluvit a vystřídat. Rozvíjely představivost při stavění, rozvoj řeči při nabízení hraček, počítání, procvičování barev a radost z prožití společné hry. Pro velký zájem se tato hra promítla do řízené činnosti a následně ještě tři dny ve volné hře. Do našich činností nám zasáhl **keramický kroužek**, který se koná jednou za čtrnáct dní a nám odejde devět dětí tvořit. Samozřejmě děti, které se účastní, si rozvíjí jemnou motoriku, fantazii a tvořivost, radost z vytvořeného, ale zároveň přichází o sounáležitost našeho kolektivu a dění na třídě. Též začínající plavecký výcvik, sebou nese pro zúčastněné upevňování zdraví, ale zároveň neúčast na třídě.

Závěr:

V dalších plánovaných činnostech se zaměříme u dětí na správný úchop tužky a nůžek, grafomotorické cvičení k uvolnění ruky, umět naslouchat a počkat až druhý

domluví, umět poprosit a poděkovat, učit rytmizaci s hudebními nástroji a budeme upevňovat přísunný krok, který převážně dělal obtíže novým dětem a chlapcům.

4.1.2.5 *Plán činností k tematické části Kamarádi se loučí s babím létem*

- Komunikativní kruh – konec babího léta – znaky (počasí, ptáci odlétají)
- Seznámení s písní „Vlaštovička lítá“
- Rytmizace s hudebními nástroji
- Jazykové cvičení, procvičování mluvidel – báseň „Slunečnice“; báseň „O vlaštovce“ – hra na tělo
- Sestavování rozstříhaného obrázku vlaštovka
- Četba příběhu „O poslední vlaštovce“
- Dramatizace příběhu „Podzimní loučení“
- Práce s barvou a korálkem – „Barvy babího léta“
- Lepení barevných kousků papírů + přírodního materiálu „Slunečnice“ - kolektivní práce
- Házení na cíl (odhad, postoj, náprah) – hod barevných míčků do barevných vaků
- Pohyb s hudbou (lidové písničky) – procvičování přísunného kroku
- Grafomotorické cvičení, kreslení v na pískovém stole

4.1.2.6 *Realizace tematické části Kamarádi se loučí s babím létem*

Babí léto bylo v plném proudu a tak jsme si s ním hráli. *Barevné čarování pomocí barev a kuliček na papíře* vloženém ve víku v krabici děti velice bavilo. Učení pokusem smícháním barev se učily nové barvy a jejich odstíny, rozpoznávaly základní barvy a zároveň rozvíjely jemnou motoriku. *Svolávací písní* a ranním pozdravem začínají naše dny a všichni se zapojují a správně reagují. Děti dovedly *společně spolupracovat, vystřídat se a domluvit při společné výtvarné práci slunečnice*, kde nalepovaly přírodniny (semínka slunečnice), nalepovaly natrhané a stočené barevné okvětní lístky z krepového papíru a poté domalovávaly temperovými barvami. *Naučily se poznávat podzimní plody a znaky podzimu*, upevňovaly si správný postoj k přírodě a vnímaly život v ní. Tématem k volnému vyprávění byly *znaky podzimu, počasí a ptáci*. Navazující *čtený příběh „o poslední vlaštovce“* a následná reflexe dětí přispělo k sebevyjadřování slyšeného. Děti zvládly vytvořit skupiny po čtyřech, *najít v prostoru schovaný, rozstříhaný obrázek vlaštovky a společně ho složit*. Velice děti bavil *hod barevnými míčky do barevných vaků*, kde se učily správný postoj, náprah a odhad vzdálenosti při hodů. Zároveň upevňovaly znalost a třídění základních barev. Společně s druhou třídou **jsme podnikli stopovanou**. Starší děti šly před námi, vyznačily cestu a zadaly úkoly. Poté se nám ukryly. Tato neplánovaná činnost nám přinesla mnoho výstupů a postojů. **Bě-**

hem plnění úkolů děti zvládaly orientaci dle vyznačených značek, počítaly, zpívaly, cvičily a vnímaly krásy přírody a život v ní. Velkým zážitkem bylo, když jsme na hladině vody viděly velikou užovku. Nejenom, že jí děti viděly, jak se vlní, ale vyfotografovali jsme si ji a děti mohly vyprávět a ukázat jí doma rodičům. Cestou do školky děti vytvořily řadu, vlnily se a procvičovaly řeč říkankou „Had leze z díry.“ Dostali jsme tímto i podnět k další činnosti a následným výstupům, učení. **Povídali jsme si o hadech, jak žijí, co jí a hledali jsme je společně v encyklopediích.**

Závěr:

Z plánovaných činností jsme nestihly dramatizaci příběhu „Podzimní loučení“, jelikož jeden den v tomto týdnu tematického celu byl státní svátek a MŠ byla uzavřena, následující den bylo keramické tvoření a třídy byly spojeny a další den byla uskutečněná jiná neplánovaná akce. Využili jsme krásného pobytu v přírodě k učení a poznávání (viz stopovaná).

4.1.3 Výsledky pozorování 1. Tematického bloku – Dva jsou víc než jeden

Celý první adaptační měsíc jsme se snažily s kolegyní vytvořit příjemnou atmosféru, klidný nástup do MŠ a u mnohých nových dětí nestresující odloučení od maminky. Během hravých činností jak v řízených, tak ve spontánních činnostech jsme se snažily dětem naslouchat a v nabídce různých, kratších činnostech je pozorovat a upřesňovat si diagnostiku dětí pro lepší podklad následného plánování činností. Dále k lepší adaptaci a diagnostice dětí byly po celou dobu rodičům podávány individuálně informace o dětech a dění na třídě, ke konci tematického bloku jim byl rozdán dotazník. Děti rády kreslí, modelují, zpívají a cvičí, hrají si námětové hry v kuchyňce a s molitanovou stavebnicí. To vše je vede k celkovému rozvoji osobnosti. Přetrvávají u menší části dětí citové problémy s odloučením od rodičů a u dvou dětí občasné nezapojování do činností. U holčičky s částečným mutismem spojený s používáním černé barvy při kreslení, u níž je vývojová kresba hlavonožce, je třeba i nadále vynaložit trpělivost, naslouchání a nenásilná motivace k překonání tohoto bloku dítěte. Dále je třeba upevňovat mezi dětmi prosociální postoje ke kamarádům, empatii, soustředění se na čtený text a vyjadřování. Správný úchop lžice, tužky, nůžek a stříhání po čáře. Adaptace holčičky romského původu je zcela bezproblémová, jako ona sama. Naplánované činnosti byly z velké části splněny a u některých dětí se splnily očekávané výstupy. Mnoho dalších postojů a výstupů nám přinesly neplánované činnosti uvedené v jednotlivých tematických částech. Spontánně volené činnosti či náhodné situace děti učily, při kaž-

dodenní společné interakci, k nové adaptaci, upevnění nových poznatků, postojů a dovedností, nového kamarádství, sebezpojetí a seberealizace.

Neplánované výstupy:

Příběh o přátelství bobra - vyjádří si prožitek slovem i výtvarným ztvárněním; rozvíjí si představivost; určí hmatem předměty; raduje se z prožitého; vnímá nové kamarády

Pásmo pohádek v kině – upevní si vztah ke kultuře; soustředí se na děj pohádek

Příběh o hračkách a následná práce s ním – ví proč a kam uklízet hračky;

Prožitková hra na obchod – umí počítat, třídít, rozpozná barvy; domluví se s kamarády, učí se prožitkem, radostí

Stopovaná – orientuje se v prostoru dle vyznačených značek; vnímá život v přírodě; pozná hada ve skutečnosti i v encyklopedii a v ní získá nové poznatky;

4.2 Tematický blok TVP č. 2: VŮNĚ a BARVY PODZIMU

Hlavním cílem tohoto tématu je vnímání podzimní přírody všemi našimi smysly. Poznat, že je voňavá, chutná, rozmanitá, krásná a hravá.

4.2.1 Očekávané výstupy bloku: dítě...

- Vědomě nepoškozuje životní prostředí
- Ví, jak se máme chovat v přírodě a co do ní nepatří
- Raduje se z pobytu v přírodě
- Poznává a pojmenuje některé druhy ovoce a zeleniny
- Má povědomí o dalším zpracování plodů
- Zná význam vitamínů pro člověka
- Umí s cviky uvolnit zápěstí a skloubit rytmus s pohybem
- Dodrží postup a čistotu při práci s lepidlem
- Vystříhne správný tvar
- Označí činnosti a jevy, které souvisí s podzimní přírodou – užívá vhodná slovesa
- Ví, že pracovitost je vlastností člověka, která mu přináší prospěch
- Má podvědomí o tom, co roste na poli a o dalším zpracování plodin
- Prožívá radost ze zpěvu
- Udrží správné dýchání a postoj při cvičení
- Mění směr a vyhýbá se při běhu
- Je zručný při navlékání přírodního materiálu
- Vyjádří slovně krásy, změny a plody podzimní přírody a výtvarně je ztvární
- Soustředí pozornost na četbu příběhu

4.2.2 Tematické části

4.2.2.1 Plán činností k tematické části v sadě a na poli

- Komunikativní kruh - znát ovocné stromy (tři druhy)
 - Práce na zahrádce
 - Práce na polích, stroje, využití plodin
- Ochutnávka ovoce a zeleniny – podle chuti a hmatu „Košík kouzelné babičky“
- Nácvič básně (prstové vyjádření) „Slunce a jablíčka“
- Stoupání po ribstolech – střídání rukou a nohou „ Trháme jablíčka“
- Malování „Jablíčko, hruška“ – práce s tuší, zaplnění plochy
- Vykreslení předkresleného tvaru
- Nácvič HPH „Na trnky“ (pojd'te holky do oborky)
- Četba s podzimní tematikou – umět vyjádřit slyšené
- Třídění obrázků ovoce a zeleniny podle barev, velikosti
- Sestavování rozstříhaných tvarů – ovoce
- Sběr a sušení šípků
- Vaření šípkového čaje
- Tiskátka z brambor – šípky – doplnění přírodním materiálem – „Šípky na keři“
- Píseň „Brambory“ – rytmizace doplněna pohybem
- Házení brambor na cíl (do košíků)
- Popis obrázku s podzimní tematikou – umět se vyjádřit
- Navlíkání kukuřice, jeřabin – pravidelné střídání druhů, počítání plodů
- Grafomotorické cvičení, uvolňování zápěstí – brambory
- Poslech příběhu s dětským hrdinou
- Cvičení motivované podzimní tematikou
- Nácvič básně s pohybem „Brambora“
- Četba na pokračování – Myši a myš

4.2.2.2 Realizace tematické části v sadě a na poli

Navazující činnosti podle poznatků z předešlé evaluace jsme se s kolegyní snažily přizpůsobit dle možností a požadavků dětí, vycházející z jejich diagnostiky. Naplánovaných činností se striktně nedržíme, jsou našimi cíli, body, čím bychom se chtěly zabývat, snažíme se je dětem navodit ze spontánních činností a další doplnit dle jejich zájmů.

Byl říjen, podzim v plném proudu a s ním nás navštívila „Kouzelná babička“ z kouzelně zdravé zahrádky. Protože věděla, že děti rády vaří, přinesla košík vitamínů. Zvědavost dětí podpořila *třídění druhů ovoce a zeleniny, poznávání dle chuti a následná společná příprava ovocného salátu, který krájely, míchaly a snědly úplně všechno*. Nebylo jediné dítě, které by se nezapojilo. Získaly poznatky o zdraví a významu vitamínů,

čímž nám pomohlo i k zlepšení u jídla polévek (protože tu zeleninku přinesla kouzelné babička p. Kuchařkám). Nádech tématu nás zavedl do sadu (ve třídě), kde *děti trhaly jablíčka (výstup po ribstolech)*, zvládly to všechny a následně si ovoce mohly namalovat, kde procvičily jemnou motoriku, představivost, pečlivost. Rády a často prohlízejí **knihy**, hlavně ve volných činnostech a každý den se naskýtá příležitost **dítě vést k přemýšlení, rozvoji řeči, k novým poznatkům**, především jeho přijatelným zájmem. S dětmi, které měly zájem, jsem četla krátký **příběh „o chutném jablíčku“**, děti **hledaly ovocné stromy**, na kterém co roste a **naučily se části stromu**. Děti **stavěly ve volných činnostech z dřevěné vyřezávané stavebnice komíny**, využila jsem s obdivem šikovnost dětí a záměrně stočila pozornost všech ostatních pozornost a nasměrovala otázkami k další činnosti, kterou si dotvářely děti samy. Otázkou co by to mohlo být, se **rozpoutala fantazie** (strom, věž, komín, dům) a všichni dostali prostor k **vyjádření a nakonec děti vymyslely**, dát na strom z předešlého dne nakreslené ovoce, což vedlo k dalším činnostem - **vystřihování, provlékání a vázání uzlu**. **Následné vytvoření třech ovocných stromů a správné zavěšování – třídění ovoce k sobě. Porovnávání výšky stromů, počítání ovoce na stromu, kde je méně a více a zopakování barev**. Děti měly zájem (vymyslely si to samy) a každý si chtěl připevnit svoje ovoce na strom pověsit a většina s pomocí zvládla uvázat uzel. Kdo nechtěl, zůstalo jeho jablíčko pod stromem, jako už spadlé, aby bylo součástí společné práce – skupiny (uzel se naučí příště). **Písnička „Šla Nanyňka do zelí“**, kterou si zpívala holčička sama, se nám stala námětem k činnosti – košíček, kšiltovka - **děti si střídaly role, u toho jsme zpívali, používali pohyb, mimiku, zkusili jsme to i s pantomimou, zapojili nástroje a otázky vedly k rozhovoru k zamyšlení jak se správně chovat, co se nám nelíbí a jak to napravit**. **Kutálení míčkem** (spontánní činnost) navodilo podnět ke společné činnosti s písničkou „Koulelo se koulelo“ – společně v kruhu, **zpívání, orientace – kutálení míčku kamarádovi s opakováním jeho jména, soustředění**, aby se na nikoho nezapomnělo. Součástí našeho dění na třídě je *komunikativní kruh*, kde si děti sdělují zážitky, řešíme zde aktuální situace, problémy, pocity, společné plánování – přání a povídání na daná témata. Kluci rádi staví ze stavebnice auta, letadla a malá pobídka, zda by uměli postavit, co jezdí na poli, stačila **ke stavbě traktorů, kombajnu** a byla aktuální pro naše téma, z kterého se **rozpoutal rozhovor o poznání strojů, práce na poli, sklizni, bramborách a jeho využití**. Nejzábavnější bylo pro děti *hod bramborem do košíku*, kde se učily nápřah, hod, odhad vzdálenosti, řazení do řady a ohleduplnosti. **Každodenními procházkami** vnímáme krásy přírody, pozorujeme

podzimní sklizně úrody a dozrávání šípků, které jsme společně *natrhali, usušili a uvařili čaj a dětem se dostal do podvědomí další poznatek o zdraví vitamínů*. Šípky jsme zařadily do plánovaných činností, ale vzešlo na podnětu zájmu dětí z procházek. Z procházky si každé dítě přineslo větvičku bez trnů, aby si mohlo *výtvarně ztvárnit svůj šípkový keř*. Práce s lepidlem, barvičkami, s razítkem z brambor a dokreslování tuší, spolu se zájmem dětí přineslo zátiší trnkových keřů, které potěšilo oči rodičů. Při procházce pod velikým smrkem u šípkového keře byly **naházené odpadky** a děti se učily, **zda je to správné a kde to má být, jak se máme chovat k přírodě**. Těž při procházce míváme **kontejnery** a tak si **určujeme jejich barvy a upevňujeme správné třídění, postoj k ekologii**. **Grafomotorické cvičení** (využití velké tabule, na velkém archu) si děti vymyslely samy a často je opakovaly.

Závěr:

Dětem dělá problém těžká doba taktová s přendáváním brambor. Tato činnost vyplynula, aniž by byla plánovaná. Na třídě jsme měli brambory a děti zkoušely předat s velkým zájmem bramboru z ruky do ruky. Podstatné bylo, že je to bavilo a při postupném podobném opakování činností se to postupně naučí. Dále se zaměříme na správný úchop tužky, štětce a lžice a budeme dbát na správnost a grafomotorické cvičení k uvolnění ruky. Nadále podporovat klidnou adaptaci, činnostmi a podněty navozovat pohodové dění na třídě k jistotě dětí a jejich radosti. Pozornost zaměříme na děti s horší komunikací a nenásilnou formou ve společném dění budeme podporovat jejich rozvoj řeči. Směr výchovy se bude ubírat k upevňování návyků, hygienickým postojům, empatii a upevňování kolektivu. Na základě informací z dotazníku jsme si upevnily diagnostiku dětí a otázky zdravotního stavu, potíží dětí a společné spolupráci jsme prodiskutovali společně na konané třídní schůzce s rodiči a též při individuálních rozhovorech, ke spokojenosti všech. Dále rodiče byli informováni o dění na třídě, programu, možnosti půjčení knih (Respektovat a být respektován aj.) a možnostech využití logopedie v MŠ.

4.2.2.3 Plán činností k tematické části Uplakaný dráček

- Návčik básně “Vítáme podzim“
- Navlékání listového draka
- Pouštění draků
- Rytmizace na podzimní téma
- Vystřihování a lepení dráčka – lepení vystřižených tvarů
- Skládání mašliček na ocas draka – společná práce
- Rozlišování – malý, velký, krátký, dlouhý

- Tanec dráčků
- Četba pohádky „ Dračí pohádka“
- Co vidí drak z výšky – hmatové činnosti – rozeznávání přírodnin
- Pozorování podzimní přírody, jejích změn
- Práce s přírodninami
- Hádanky s podzimní tematikou
- Rozpočítávací „Jedna, dvanda“
- Dračí překážková dráha

4.2.2.4 *Realizace tematické části Uplakany dráček*

S podzimem k nám přiletěl drak, kterého děti společně vodovými barvami malovaly na veliký formát papíru. Učily se domluvit, udržovat čistotu, uklízet si po práci a prožívat radost ze společné tvorby. Děti cvičily se stuhami jako draci, rozeznávaly barvy a seskupovaly stejné k sobě. Naučily se *píseň „Vyletěl si pyšný drak“* spojenou s pohybem. Pohybové hry a cvičení draků se prolínalo celým děním tématu dle zájmu dětí. Děti láká **škála barevných víček**, které využívají na různé hraní a skládání. Ze spontánních činností dětí po malém nasměrování, **děti začaly stavět barevné draky s ocasy**. S nadšením se koberec proměnil v oblohu s draky. **Děti pracovaly ve skupinkách, nebo jednotlivě, každý se zapojil a činnost byla využita k procvičování barev, počítání, k prostorové orientaci vlevo, vpravo a nakonec s využitím pohybu jako vítr mezi draky oběhávaly každého draka. Vystřihovaly si každý svého draka z papíru**, dokreslily a jemnou motoriku procvičovaly *na tvoření mašlí*. Opět vycházky vybízely k novým poznatkům. **Děti pozorovaly, jaké květiny ještě kvetou a učily se jejich názvy, měnící se přírodu**, zbarvování listů. Nasbírané listy jsme lisovali a použili k další činnosti. Děti měly ráno připravené jeřabiny a kukuřici, které dle svého zájmu *mohly navlékat barevné korále pro maminku* - zúčastnily se všechny děti. Při ranních činnostech si hrají s **molitanovou stavebnicí. Samy si postavily překážkovou dráhu, určily úkoly a dokonce i pravidla a navzájem se kontrolovaly, aby úkoly byly dobře splněny**. Děti pohybem žijí a tak stačilo přihlížet a dětem nechat prostor k vyžití v jejich řízené činnosti. Dokázaly se domluvit. Při návratu z procházky jsme **potkali paní listonošku**, v návazném společném rozhovoru se **děti učily, co je třeba, aby došel dopis, kde ho posíláme a kdo ho píše** a přemýšleli jsme, zda nám třeba paní listonoška taky jeden přinese. Následný den jsme měli v naší třídě návštěvu naší kolegyně z fakulty. Velké motivující překvapení – dostali jsme dopis od „pana Podzimka“ – pochvala, co již vše umí, *mlhu, která přikryla podzimní dary přírody a psaní o smutném dráčkovi bez ocasu s prosbou o pomoc*. Děti se učily – hma-

tovou činností – rozlišovat přírodniny, u smutného dráčka – sebevyjadřování, pomoc, empatie, sdělení svých pocitů, když jim bylo smutno. Básničky a písničky s pohybem prolínaly celý den a činnost jsme ukončili pomocí drakovi – navlékání ve skupinkách dračích ocasů z nasbíraného listí a následné pouštění draka venku. Z konfliktů např. kvůli hračkám vzniká **situační učení – děti se učí spolu si hrát, tolerovat jeden druhého a řeší problém – uvědomují si, že ubližování není znakem kamarádství a k řešení máme pusu.** Do našich plánů vstoupila nečekaně **akce ve spolupráci se ZŠ – o rekord nejdelšího dračího ocasu. Děti malovaly, lepily a vytvářely mašle, které jsme společně navázali a odnesli na hřiště ZŠ a prodloužit celkovou délku dračího ocasu. Děti rozvíjely jemnou motoriku, fantazii výtvarně ztvárněnou, učily se společně pracovat a dokázat se nadchnout pro společnou spolupráci s jinými dětmi (organizací). Ze spontánních činností dětí** probíhalo maňáskové divadlo, dle jejich fantazie, vedlo k rozvoji řeči, fantazii, vžití se do role, umět se domluvit.

Závěr:

Náš program narušila keramika, kdy malé děti přišly k nám, ale upevňovalo se kamarádství k dětem z jiných tříd. Výuka byla zkrácena o jeden den státního svátku a dva dny z důvodu prázdnin ZŠ bylo málo dětí a provoz byl zajištěn smíšením dětí pouze na dvou třídách. Při dalším plánování nadále upevňovat kolektiv, rozvíjet jemnou a hrubou motoriku, zaměřit se na správné vyjadřování, rytmiizaci a práci s lepidlem.

4.2.3 Výsledky pozorování 2. Tematického bloku - Vůně a barvy podzimu

Děvčata, která se stranila, se začínají projevat mezi ostatní děti, zábrany přetrvávají, ale projev se zlepšuje. Děti, co přišly z malé třídy, vyžadují větší přízeň od učitelky, na které byly zvyklé z předešlé malé třídy. Děti již lépe reagují na pokyny a stává se z nich ucelený kolektiv. Dokáží spolupracovat. Jedna holčička se nechce zapojovat do pohybových aktivit (necháváme jí prostor k pozorování a rozhodnutí). U třech dětí přetrvává neznalost základních barev. Holčička s částečným mutismem dělá pomalu malé pokroky, vyžaduje přízeň, podněcující příjemnou neverbální komunikaci. Nadále ještě všichni neumí vždy poděkovat, poprosit a nechat domluvit. K dalšímu plánování budeme vycházet z uvedených poznatků hodnocení, stmelovat kolektiv, upevňovat postoje a hygienické návyky. Rozvíjet současně všechny oblasti vzdělávání, rozvíjet jemnou a hrubou motoriku, správný úchop nůžek lžice a tužky. Nabízenými činnostmi podněcovat dětskou zvědavost, hru a prožitek. Cíle byly u dětí splněny, dle jejich individuálních možností a mnohé cíle vznikly během vzdělávání a situačního učení celého dne,

kde si upevnily např. hygienické návyky, návyky sebeobsluhy a stolování, učily se domluvit, vyřešit problém domluvou, umět komunikovat i s ostatními pedagogy a dětmi z jiné třídy aj.

Neplánované výstupy:

Povídání nad knihou – rozvíjí řeč, fantazii, myšlení, získá nové poznatky.

Příběh o jablíčku - rozpozná ovocné stromy na obrázku dle plodů, umí části stromů.

Stavba komínů ze stavebnice – rozvíjí představivost, řeč, myšlení, jemnou motoriku – vystřihne, provlékne, uváže uzel, rozvíjí předmatematické představy – třídí dle druhu, počítá, určí – více, méně, větší, menší, umí barvy, společně pracuje s ostatními dětmi.

Písnička „Šla Nanynka do zelí“ – učí se vlastním prožitkem role, pamatuje si krátký text písně, vyjádří mimiku a pantomimu, přemýšlí co je špatné chování v souvislosti s obsahem písně, umí se vyjádřit.

Kutálení míčem – upevní si jména kamarádů, orientuje míč ve správném směru.

Stavba traktorů – rozvíjí si představivost, jemnou motoriku – postaví dle své fantazie, získá a vyjádří poznatky dané podzimní tematiky – plody, práce, stroje

Procházky přírodou – získá elementární poznatky o přírodě, vnímá okolí a život v přírodě, umí názvy květin.

Odpadky a kontejnery – upevní si správné chování v přírodě, získá elementární poznatky o ekologii – umí třídít odpad.

Tvoření s barevnými víčky – rozvíjí představivost, upevňuje barvy, umí se domluvit a společně pracovat, počítá, upevní si prostorovou orientaci společně s pohybem.

Překážková dráha s molitanové stavebnice – rozvíjí hrubou motoriku, domluví se, vytvoří a dodrží pravidla.

Spolupráce ZŠ – upevní si postoj k okolí, ke společnosti, nadchne se pro společnou akci s jinými dětmi, výtvarně ztvární svoji představu.

4.3 Tematický blok TVP č. 3: PODZIMNÍ POHLAZENÍ

Hlavním cílem tohoto tematického celku je vnímat krásy přírody a její změny a života v ní. Vědět, jak zvířátka v lese přezimují a jak jim můžeme pomoci. Upevňování společné spolupráce a radostných prožitků na třídě.

4.3.1 Tematické části

4.3.1.1 *Očekávané výstupy na konci tematických částí 1.1 – 1.3 – dítě...*

- Soustředí se čtený text
- Uvědomuje si změny v přírodě související s přípravou na zimu
- Nebojí se sdělit svůj názor nebo problém, umí se domluvit s kamarádem
- Rozpozná základní barvy a geometrické tvary
- Vytvoří množné číslo od podstatných jmen
- Vystřihne daný tvar listu dle předkresleného
- Poznává a pojmenuje, co se mění v přírodě okolo
- Spolupodílí se svými výtvarnými díly na výzdobě společných prostor v MŠ
- Prožívá radost ze zvládnutého
- Soustředí se na činnosti, umí spolupracovat v kolektivu
- Naučí se z paměti krátké texty
- Sladí pohyb s rytmem a hudbou
- Zachytí a vyjádří své prožitky slovně a dramaticky
- Ovládá své city, dokáže jim přizpůsobit své chování

4.3.1.2 *Plán činností k tematické části Skřítek Podzimníček*

- Komunikativní kruh – povídání o počasí – typické znaky podzimu
- Dětská prožitková hra „Na lékaře“ – význam zdraví, oblékání, nemoci
- Pracovní listy – vystřihávání a lepení lupenů
- Tanec listů – vyjádřen pohybem
- Dechová cvičení – foukání do lupenu
- Stínování lupenů suchým pastelem
- „Skřítek Podzimníček“ – společná práce -lepení listů a dokreslování
- „Podzim nás nezaskočí“ – plazení po břiše, na zádech, válení sudů
- Čtení příběhu – „Kamarádi v kožíšku“, „o Podzimníčkovi“
- Návěst básně „Podzim“
- Vytváření souborů předmětů podle vymezených vlastností (přírodniny, papír, sklo, dřevo atd.)
- Seznámení s tanečkem – „Lístěčku zelený“
- Grafomotorické cvičení – listy tančí
- Čtení a dramatizace příběhu „Neplač, Muchomůrko“ – zpětná vazba
- Rozpoznávání a třídění geometrických tvarů a barev
- Hra „Na lakomého skřítku“ – tvoření množného čísla podstatných jmen (list – listů)
- Podzimní hádanky
- Sladění pohybu s hudbou – podzimní tanec
- Výroba lupenů – omotávání barevnou nití
- Martin veze na zimu sněhobílou peřinu „Svatý Martin na koni“ – prožitková dramatizace příběhu

4.3.1.3 Realizace tematické části Skřítek Podzimníček

Tímto podzimním tématem děti provázel maňásek skřítek Podzimníček, s kterým si nejenom hrály, ale i jeho prostřednictvím se vyjadřovaly. *Rozpoznávaly a učily se typické znaky podzimu, třídily a popisovaly obrázky. Získaly dovednosti práce s přírodním materiálem při skupinové práci tvorbě Podzimníčků (nalepování a tvoření z vyliisovaných listů). Naučily se novou písničku s tanečkem. Jemnou motoriku procvičovaly navlékáním korálků při spontánní činnosti, grafických listech a vystřihování a omotávání listů barevnými nitěmi.* Děti velice bavilo *otiskování a frotáž listů*, kde pracovaly s barvou a pastelem. Při ranních činnostech si **jedna holčička trochu odřela ruku a potřebovala bolest ošetřit.** Děti přinesly dětský lékařský kufrík a **rozpoutala se prožitková hra na lékaře** (našli jsme i lékařské čepice a pláště), která prolнула tímto tématem nejenom celý den, ale i v průběhu následujících dnů (přes to, že byla v plánu, rozpoutala se z podnětu dětí a tak byla dříve k dané situaci využita). *Podzimní hádanky, artiklace mluvidel, cvičení a pohybové hry* byly součástí našeho dění. Při **spontánních činnostech si děti velice rády hrají s molitanovou stavebnicí a pexesem, skládají puzzle.** Nechalo se využít zájmu dětí při **spontánních činnostech a hry s geometrickými tvary** jim bylo možno nabídnout. **Procvičily si barvy, tvary, třídění a zábavnou hrou tvořily různé obrázky** aj. Dále byla **využita situace při hledání bačkory.** Zapojili se téměř všichni, ale když se našla, tak se ztratila jiná – **orientace v prostoru, bystrost** se dále převedla na hraní s bačkůrkami všech – **třídění, přiřazování a poté i zdatnost v rychlosti oblékání** a včetně průběžného povídání o **správném oblékání** při chladném počasí. Při pobytu venku se děti zapojily k podzimnímu **úklidu zahrady a hrabaly a svázely listí.** *Děti shlédly v kině pásma pohádek,* které pro ně byly nepřiměřeně dlouhé. Četba příběhu „Neplač, Muchomůrko“ byla nahrazena jiným příběhem dle výběru dětí, při každodenním čtení. Neplánovaná **akce „návštěva myslivců“** se **dětem moc líbila a přinesla jim nové poznatky o lese a zvířátkách** a zároveň již vnesla nádech připravovaného dalšího tématu. *Celé téma nám ukončila prožitková dramatizace „Svatého Martina“, která vedla k lásce, pomoci, empatii, tvořivosti a samotného prožitku.*

Závěr:

Nadále budeme rozvíjet u dětí řeč, aby uměly vyjádřit slyšené, společně tvořit a pozorovat krásy přírody. Upevňovat návyky a počítání do pěti.

4.3.1.4 *Plán činností k tematické části Zvířátka hledají svá doupatka*

- Komunikativní kruh – lesní zvířátka, jak se chovat v lese, jak přezimovat – zásobu na zimu
- Cvičení se zvířátky spojené s artikulací mluvidel
- Četba příběhu o lesních zvířátkách
- Dramatizace příběhu „Zvířátka v zimě“
- Společná příprava pokrmu – obalovaná jablíčka v těstíčku
- Rozeznávání jehličnatých stromů a plodů
- Orientace v prostoru – hledání ukrytého, předmětu (přírodniny)
- Malování holého stromu a následné dolepování drobného sušeného listí
- Pracovní list – přiřazování – zajíc a mrkev
 - Počítání do pěti, sudoku
 - Hledání cesty ke svým doupatkům
- Seznámení s písní „O veverce“

4.3.1.5 *Realizace tematické části Zvířátka hledají svá doupatka*

Děti si upevnily správný vztah k přírodě a zvířátkům a jejich přípravy na zimu. *Venku vnímaly měnící se přírodu a výtvarně ztvárnily holý strom s dolepováním rozmáčkanych listů. Ve spontánních činnostech z kostek a stavebnic stavily doupatka pro zvířátka, les, kde v souvislosti třídily zvířátka lesní, domácí a ze ZOO, povídali jsme si, kde žijí, čím se živí. Dramatizace zvířátek v lese děti vlákala do děje proměnou zvířecích čepiček. Pohybové nápodoby zvířat a cestou překážkového lesa se zúčastnili všichni. Ve volných činnostech se odehrála pohádka „Boudo, budko“, kde si děti samy střídaly role, čepičky a stavěly z molitanové stavebnice boudy. Větší část dětí se naučila píseň o veverce společně s rytmiizací Orffových nástrojů. Neplánovaná návštěva z centra ekologické výchovy Ochrana fauny ČR – přispěla besedou k upevnění poznatků a postojů k přírodě. Tématem byl strom a roční období. Částečně děti zaujala. Orientaci v prostoru při hledání a rozpoznávání větviček jehličnatých stromů se některým dětem dařilo. Společným obalováním jablíček v těstíčku se o to více děti těšily z chuti hotového pokrmu. Modelování ježka s napichováním jehličí zvládly všechny děti. Z daných situací se děti neustále učí upevňovat správné chování mezi sebou a umět se domluvit.*

Závěr:

Do časového rozmezí nám vstoupil státní svátek, jeden den sjednocení tříd z důvodu rozbitého topení a seminář obou třídních učitelek. Ten ovšem byl velmi přínosný pro budoucí práci projektu s dětmi z environmentální výchovy. Neustálá komu-

nikace s rodiči přispívá k lepší pohodě a rozvoji dětí. Důležité je dětem naslouchat a vnímat jejich každodenní jiné reakce, tak jim je nejlépe možno porozumět. Přetrvává špatný úchop tužky. Nedokáží se déle soustředit a vyjádřit slyšené. Vše nadále a průběžně procvičovat, společně s artikulací mluvidel.

4.3.1.6 Plán činností k tematické části Andělské zvonění

- Komunikativní kruh – Anděl, čert a Mikuláš –(myšlenky, přání, empatie, ...)
- Návěst písně a básně pro Mikuláše
- „ Čertovské peklo“ – čertovská škola - hry se slovy, hry na tělo, počítání, barvy, pohybové vyjádření písní
- PH „Čertí honička“
- Grafické čertovské cvičení (listy)
- Pracovní listy – vymalovávání čertů
- Výroby andělské knihy a možná i čertovské
- Kreslení, sestavování a lepení andílků a čertů
- Četba na pokračování
- Artikulace mluvidel

4.3.1.7 Realizace tematické části Andělské zvonění

Mikulášský čas nám vnesl do třídy spoustu čertovského dovádění. Jak si čerti hrají, prožily všechny děti s loutkou čerta a Mikuláše. *Dokázaly je napodobit pohybem, mimikou i výběrem hudebních nástrojů. Ve hře s kouzelným pytlím Mikuláše rozvíjely děti hmatové vnímání. Naučily se čertovské básničky a písničky pro čerty a Mikuláše (děti ZŠ) a snažily se z nich překonat strach. Pokoušely se vystihnout dobro a zlo, trénovaly sluchové vnímání – signál zvonečku a rychlé a pomalé tempo. Vytvářely papírové andílky a výtvarně ztvárnilly čerta.* Do činností vstoupilo dopolední **fotografování** všech dětí MŠ a hudební seminář. **Děti ve volných činnostech vyráběly papírové ozdoby a papírový řetěz. Společně jsme nazdobili vánoční stromeček na MěÚ.** Do kolektivu nám přišel nový kamarád a tak se v rámci jeho adaptace opakovaly a upevňovaly pravidla naší třídy a společného soužití. Chlapec je velice pohodový, samostatný a klidný. **Vlastní výroba čertovských rohů děti ráno proměňovala v čertíky, kteří stavěli z molitanové stavebnice peklo, kde vařili, prohlíželi si knížky, nebo tancovali.** Rodiče byli ochotní připravit dětem čertovské oblečení pro jejich lepší prožitek.

Závěr:

Dále podporovat upevňování kolektivu nového kamaráda, rozvíjet jemnou motoriku, soustředění na slyšené. Naučit se krátký text.

4.3.2 Výsledky pozorování 3. Tematického bloku – Podzimní pohlázení

Ve společně prožitém čase tematického bloku jsme se snažily sledovat rozvoj dětí k jejich následné individuální podpoře. Již se do činností dokáží zapojit všichni. Kolektiv se upevnil a jednotlivci si již hledají své místo a snaží se prosazovat. Zlepšila se pečlivost při práci a znalost barev. Ve společné tvorbě se rozšiřuje u dětí chuť pracovat, představivost a rozvržení práce v prostoru. Do činností zařazujeme logopedické hříčky a procvičujeme artikulaci mluvidel. Po konzultaci s maminkou se soustředíme na vyjadřování děvčete, které mluví o sobě ve třetí osobě. Nabízíme dětem činnosti tak, aby byl vrozený způsob přijímání informací. Neopomínáme neustálý kontakt s rodiči k získávání postřehů a spokojenosti jejich i dětí. Holčička s částečným mutismem, začala komunikovat, ale prozatím se nevyjadřuje v celých větách. Začíná používat větší výběr barev a upevňuje si jejich rozlišnost. Snažíme se vytvářet harmonické klima třídy. Naplánované činnosti byly téměř splněny. Snažily jsme se je naplánovat dle časového rozsahu a klidné práci pro děti a spíše doplňovat činnosti dle zájmu dětí. Výstupy u jednotlivých dětí byly splněny, dle jejich individuálních možností a předpokladů. O mnohé postoje a dovednosti byly děti obohaceny ze svých spontánních činností a prožitků např. Umí si po sobě uklidit, nese za svoje jednání zodpovědnost, umí se domluvit, pomůže kamarádovi, umí si říci o více jídla, umí si najít své místo ve skupině dětí aj. V dalším plánování se zaměříme na upevnění kolektivu s novým kamarádem a činnosti zaměříme k postupnému rozvoji slabších stránek jednotlivých dětí.

Neplánované výstupy:

Navlékání korálků z přírodnin – *procvičování jemné motoriky – navlékne korálky.*

Prožitková hra na lékaře – *učí se prožitkem, umí pomoci, umí vyjádřit empatii, umí si společně hrát.*

Hra s bačkorkami – *orientuje se v prostoru, umí barvy, procvičí si bystrost, rychlost, třídění.*

Hrabání listí – *umí pomoci přírodě, společně uklízí, procvičuje si hrubou motoriku – hrabání.*

Návštěva myslivců – *získá nové poznatky o lese a zvířátkách.*

Stavba doupaték – *rozvíjí představivost, řeč, roztřídí zvířátka, učí se hrou.*

Pohádka „Boudo, budko“ – *učí se prožitkem role pomocí rekvizit, domluví se, zapamatuje si děj, umí se radovat, pomoci v samotné roli.*

Beseda na téma Ochrana Fauny ČR – získá elementární poznatky o přírodě, orientuje se v prostoru.

Výroba ozdob a vánočního řetězu – rozvíjí jemnou motoriku – výtvarně ztvární svou fantazii.

Společné zdobení vánočního stroměčku na měů na výstavě vánočních tradic – společně pracuje, vnímá kulturu, zná význam tradic, společně prožívá radost

4.4 Tematický blok TVP č. 4: ZIMNÍ ČAROVÁNÍ

Hlavním cílem tohoto tématu je seznámení s vánočními zvyky a tradicemi. Uvědomovat si, že Vánoce nejsou jen dárky, ale hlavně být všichni spolu pohromadě.

4.4.1 Podtéma: Prosincová tajemství

4.4.2 Tematické části

- 1.1 Vánoční těšení

4.4.3 Očekávané výstupy na konci tematické části 1.1 – dítě...

- Soustředí se na čtený text
- Dodržuje společně vytvořená pravidla
- Zvládá poskok snožmo a bezpečně leze po žebříku
- Porozumí jednoduchým přírodním jevům
- Zvládá správnou manipulaci s papírem, lepení a stříhání
- Poznává a pojmenuje kapra, štika
- Umí klást jmenované předměty na místo
- Pracuje čistě s lepidlem
- Podílí se na dění ve třídě, spolupracuje se skupinou
- Osvojí si základní poznatky o českých vánočních tradicích a zvycích
- Zapamatuje si text básní, písní a umí je reprodukovat na veřejnosti
- Bezpečně zachází s nůžkami, vykrajovátky, válečkem
- Pociťuje radost ze své práce a vlastní tvůrčí činnosti
- Vnímá všemi smysly – rozlišuje vůně, chutě, tóny, zvuky
- Umí říci, s kým a kde je mu dobře

4.4.3.1 Plán činností k tematické části

- Komunikativní kruh – adventní věnec (vysvětlení pojmu advent, počet svíček na věnci), koleda, vánoční zvyky
- Návštěva Mikuláše, anděla a čerta v MŠ - nadílka
- Stříhání proužků, lepení řetězu pro čerta
- Nácvičení písně a tanečku pro Mikuláše
- Malování a zdobení čertíků
- Příprava čertovské hostiny (cukroví, čaj)

- Stavění pekla a výroba čertovského ohně – trhání a následné nalepování barevného papíru na sklenici
- Pohybové činnosti – čertíci
- Dramatizace pohádky „Perníková chaloupka“
- Napichování koření a rozinek – výroba svícíků
- Pozorování vánoční výzdoby ve městě, v obchodech
- Vykrajování a zdobení perníčků
- „Dej na tácek“ – určování druhů cukroví
- Výroba přáníček – lepení, vystřihávání tvarů, dotisk prstovými barvami
- Vánoční úklid a výzdoby třídy
- Dramatické ztvárnění biblického vánočního příběhu
- Básně a písně s vánoční tematikou – příprava vystoupení na besídku
- Pohybové vyjádření písní, zpívání a poslech koled
- Soustředěný poslech vánočního pásma
- Vánoční nadílka – vůně cukroví, prskavky, stromečku
- Hry s dárky od Ježíška

4.4.3.2 *Realizace tematické části Vánoční těšení*

V tomto předvánočním čase se též volně prolínaly řízené činnosti se spontánními. **Ve volných činnostech modelovaly čerta a vyráběly čertovský oheň** (trhání barevného krepového papíru a lepení na sklenici). S příchodem čerta a Mikuláše pomalu odeznívalo čertovské řádění, škola a peklo a nastalo *předvánoční těšení plné pocitů, vyjádřování přání, zpívání koled a přípravy vánoční besídky*. Děti se naučily *pracovat s netradičním materiálem (těsto, rozinky, koření) při pečení perníčků a výrobě vánočních svíců*. Naučily se *nové koledy*, získaly pocit sounáležitosti, udělat radost druhým – *besídka, přání, ale i pomoc při úklidu a vánoční výzdobě*. Nejvíce je zaujalo *povídání o Ježíškovi u betléma, společné pečení cukroví a společná besídka* s rodiči plná koled, lásky, pocitů a dárek pod stromečkem. Rodiče napekli dětem cukroví na vánoční pohoštění při besídce. Děti shlédly vánoční divadelní představení v Táboře. **Z neplánovaných akcí se nám promítnul do MŠ cirkus JUNG (žonglování, cirkusové představení, jízda na kole)**. Děti při pobytu venku nezapomněly na **zvířátka – ozdobily stromek v přírodě jablíčky, nasypaly ptáčkům do krmítek a nezapomnělo se ani na ryby v rybníce**. Došli jsme **společně popřát a zazpívat koledy na MěÚ a městské knihovny**. Opět mnohé výstupy nastaly u dětí ze situačního učení a spontánních činností a zde především zpěv – udrží rytmus, zapamatuje si krátký text, dále empatie, sebevyjádřování – přání, ale též děti se zájmem poslouchaly vánoční příběhy a dokázaly o nich mluvit. Po vánoční besídce celkový rozvoj a nové prožitky s novými hračkami.

4.4.4 Výsledky pozorování TČ 4. Tematického bloku – Zimní čarování

Z naplánovaných činností jsme neuskutečnili dramatizaci biblického příběhu (o tom jsme si povídali) a „Perníkové chaloupky“, kterou jsme přesunuli do dalšího plánování, do očekávaného tématu pohádek a raději jsme prožívali společně předvánoční pohodu. Výstupy byly splněny u většiny dětí, dle jejich individuálních možností. Děti kreslily postavu, abychom zjistily jejich posun, o kterém se vyjádřím závěru práce. Nechávaly jsme dětem dost času ke zpracování citových zážitků, ke kterým jsme se vraceli a společně o nich hovořili a prožívali je. Nejdůležitější byla pohoda, radost dětí, které přispívají k nejlepšímu rozvoji dítěte. Opět výstupy byly u dětí naplněny dle jejich individuálních možností. Nadále budeme upevňovat návyky, postoje a prosociální chování. Děti vést k tomu, aby uměly vyřešit věci samy a to především domluvou. Rozvíjet jemnou a hrubou motoriku, znalost barev, počtů do pěti a řeč, společně s artikulačním cvičením a logopedickými hrátky.

Neplánované činnosti:

Modelování čerta a výroba čertovského ohně – *rozvíjí jemnou motoriku – vytrhá kousky papíru a nalepí, rozvíjí svoji fantazii – vymodeluje čerta, domluví se, společně pracuje*

Cirkus Jung – *upevní si postoj ke zdraví, sportu, vnímá pohyb – napodobí (umí vystoupit)*

Zvířátka a Vánoce – *pobyt venku – umí pomoci zvířátkům, vnímá přírodu a život v ní*

Zpívání koledí – *umí vystoupit, zazpívat, umí se chovat ve společnosti, umí předat radost*

4.5 Diskuse

Celý vzdělávací proces jsme s kolegyní začínaly diagnostikou nových dětí. Když jsme děti poznaly, kladly jsme důraz na adaptaci, která vedla ke zdárnému vytvoření třídního klima. Vytvořily jsme vzdělávací nabídku, přizpůsobenou požadavkům a jednotlivým možnostem dětí. Děti jsme pozorovaly při všech činnostech, nabízely jsme prožitkové, kooperativní hry aj., ale děti se učily neustále ze spontánních her a každodenních situací. Výsledky hodnocení se nám stávaly východiskem pro další plánování. V hodnocení je zmíněno, že naší třídě dělalo problém začlenění se některých dětí do kolektivu. Potýkaly jsme se s elektivním mutismem jednoho děvčete. Některé děti měly potíže se sebeobsluhou, znalostí barev a většina s jemnou motorikou. Z pozorování vyplynulo, že se děti naučily z plánovaných i neplánovaných činností, které se staly součástí celého vzdělávacího procesu, společně pracovat, navzájem se respektovat, upevnily si hygi-

enické návyky. Velký posun dětí jsme zaznamenaly ve vývojové kresbě, zlepšila se znalost barev, počítání a holčička s částečným mutismem udělala velký pokrok. Nevypráví souvisle, ale již komunikuje ve větách. I nadále budeme směřovat k její úspěšné komunikaci. Průběžně jsme vyhodnocovaly, doplňovaly a přizpůsobovaly nabídku dětem. Výstupů dětí dosahují dle svých individuálních schopností. V další přípravě plánování kurikula, budeme vycházet z výsledků samotného výzkumu a nadále směřovat k optimálnímu rozvoji a seberealizaci každého dítěte.

Cílem této práce bylo zjistit rozdíl mezi plánovaným a realizovaným kurikulem, v jaké míře do plánu vstoupí neplánované činnosti, k jakým cílům povedou. Pozorování potvrdilo rozdíl, v mateřské škole se musí počítat s tím, že plánované činnosti bude nutné nebo vhodné změnit. Když učitelka reaguje na aktuální situaci, náladu dětí, přinese to do plánu změny. Není to ale ke škodě, děti se učily neplánovanými činnostmi stejně dobře. Kurikulum je procesem, který uvádí Opravilová (2011), jako několik vzájemně podmíněných rovin. Rovina plánovací stojí na samém počátku celého procesu. Je důležitá, ale neměla by se přeceňovat, jak zmiňuje Opravilová (2011), jelikož spousta času vynaloženého k písemnému zachycení výchovných snah, může být nahrazena stručnějším a jasným vyjádřením cílů. Jelikož samotný proces v rovině realizační se stává živým procesem, „kde nade všemi cíli stojí živoucí dítě, v jehož zájmu se vše děje“ (Váchová in Svobodová, 2011). Sama jsem zjistila, při výzkumu, při mé práci, že když pracuji s dětmi, více než na cíle, myslím na děti, na hru a samotnou situaci.

Před samotným plánováním, je nutno vycházet nejenom z podmínek, o kterých vypovídá kapitola v teoretické části, ale především z diagnostiky dětí ve třídě a posouzení současného stavu. Je důležité poznat, co děti umí a co ne a respektovat rozdílné vývojové východiska jednotlivých dětí. Zde je nutno vycházet z diagnostiky individualizované spjaté s časovostí a posloupností (Zelinková, 2011), o kterých píší podrobněji v teoretické části. Společně s kolegyní jsme poznávaly nové děti a snažily se je co nejvýstižněji diagnostikovat. Po upřesnění jsme použily dotazníky rodičům, na základě jejich výsledků jsme získaly informace jednotlivých dětí k lepší adaptaci, co dětem dělá problém, co mají rády a hlavně informace o zdravotním stavu, a tím se mohly vyhnout rizikům daného dítěte. Na základě zjištění diagnostiky jsme specifikovaly cíle a zvolily vhodnou a přiměřenou nabídku činností, integrovaných bloků. Věnovaly jsme velký časový prostor pro adaptaci dětí, jelikož jich přišlo více z domácí péče. Děti se učily navzájem se poznat a společně si hrát. Některým to trvalo déle, nechtěly

se zapojovat, chtěly si hrát samy. Touto otázkou významu individuální hry a komunikace se zabývá Mlejnek (1997), kdy dítě získává pocit jistoty, sounáležitosti a odbourává strach z nepoznaného, nového. Mateřskou školu děti potřebují. „Je to především schopnost spolupráce, napřed jen ve hře a třeba na krátkou dobu, ale později čím dál vydatněji a déle, až jsou z toho velká společná díla“ (Matějček, 1996, s. 48), vztah k druhým dětem, přátelství. Z výzkumu vyplývá, že čas vynaložený na správný vstup (adaptaci) je úspěšným základem rozvoje dítěte a tím směřování k postupnému dosažení cílů.

Během realizovaného procesu, „kde je vyžadována stálá pozornost a zvažování“ (Opravilová, 2011) jsem průběžně vyhodnocovala a zaznamenávala pod jednotlivé tematické bloky, kde jsou vypsány též neplánované výstupy, které se staly součástí vzdělávacího procesu. V této fázi procesu, se nacházíme ve třetí kurikulární rovině, výsledkové, hodnotící. (Opravilová, 2011) Výsledky hodnocení nám byly během výzkumu východiskem, pro další společné plánování, šité na míru dětí ve třídě.

Z výzkumného šetření vyplývá, že z plánovaných činností se uskutečnily převážně všechny, jelikož jsme přizpůsobily nabídku dle časového rozmezí a dle individuálních možností dětí. Plánované vzdělávací cíle byly naplněny u všech dětí dle jejich individuálních možností, zde je nutné respektovat rozdílná vývojová východiska jednotlivých dětí. Myslím si, že je důležité, nepředimenzovat plán činností, protože na základě výzkumu jsem zjistila, že neplánované činnosti vzniklé ze spontánních činností dětí, jsou každodenní součástí vzdělávacího plánu a jsou nejpřirozenější pro rozvoj dítěte. Dále průběh vzdělávacího procesu nám ovlivnily neplánované akce řízené (např. akce ve spolupráci se základní školou, aj.). Z tohoto vyplývá, že předností při stanovení vzdělávacích cílů, je lepší vytvořit jednodušší kurikulum s nejdůležitějšími cíli a zvolit méně obsažený plán. Dochází k tomu, že „předimenzovaný plán a snaha ho plnit znamená nebezpečí stresu a povrchnosti v životě MŠ“. (Váchová in Svobodová, 2010) Zbytečně jsme plán činností nepřepřehlyvaly, abychom mohly reagovat na podněty dětí a činnosti jim přizpůsobovat. Proto neplánované činnosti nám nenarušily samotný proces. Důležité je děti vnímat, naslouchat jim, vnímat jejich zájmy a potřeby a dle jejich možností společně plánovat a přizpůsobovat nabídku vzdělávání.

ZÁVĚR

Plánované a neplánované činnosti se neustále a navzájem prolínají. Z výše uvedených výsledků výzkumného šetření vyplývá, že děti se učí neustále, během celého dne v mateřské škole, na situacích, které samovolně vyplynou, ze spontánních činností, což je pro ně cesta nejpřirozenější. To znamená, že všechny cíle jsou běh „na dlouhou trať“. Z mého hlediska nelze naplánovat na delší časový úsek splnění cílů a záměrů. Je nutno vycházet z evaluace předchozích tematických celků a v závislosti na výběru vhodných metod a forem předškolního vzdělávání. Společně plánovat a přizpůsobovat nabídku dětem. Uvedených neplánovaných výstupů nedosáhly všechny děti, ale k jejich zvládnutí se děti přiblížily a některé je v různé míře již zvládají. Vzniklé neplánované činnosti vedly ke všem vzdělávacím oblastem dílčím cílům RVP PV. Plánované činnosti byly téměř splněny a současně doplňovány činnostmi neplánovanými tzn., že tyto činnosti jsou vždy součástí plánovaného kurikula. Je důležité respektovat individuální možnosti každého dítěte a přizpůsobovat nabídku k správnému celkovému rozvoji.

SEZNAM ZDROJŮ

1. FICHNOVÁ, K., SZOBIOVÁ, E. *Rozvoj tvořivosti a klíčových kompetencí dětí*, Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-323-9
2. PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*, Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-029-4
3. PRŮCHA, J. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009, ISBN 978-80-7367-546-2
4. SVOBODOVÁ, E., a kol. *Vzdělávání v mateřské škole*, Praha: Portál, s.r.o., 2010, ISBN 978-80-7367-774-9
5. KOŽÁTKOVÁ, S. *Dítě a mateřská škola*, Praha: Grada Publishing, a.s., 2008, ISBN 978-80-247-1568-1
6. MLEJNEK, J. *Dětská tvořivá hra*, Praha: Ipos, 1997. ISBN 80-7068-104-7
7. HAVLÍNOVÁ, M., VENCÁLKOVÁ, E., a kol. *Kurikulum podpory zdraví v mateřské škole*, Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-383-8
8. OPRAVILOVÁ, E., GEBHARTOVÁ, V. *Podzim v mateřské škole*, Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-267-X
9. SMOLÍKOVÁ, K. *Rámcově vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*, Praha: VÚP, 2006. ISBN 80-87000-00-5
10. SMOLÍKOVÁ, K. *Manuál k přípravě ŠVP PV*, Praha: VÚP, 2006. ISBN 80-87000-00-5
11. SMOLÍKOVÁ, K., KUPCOVÁ, M. *Autoevaluace mateřské školy*, Praha: VÚP, 2008. ISBN 978-80-87000-22-9
12. SMOLÍKOVÁ, K., KUPCOVÁ, M. *Pedagogické hodnocení v pojetí RVP PV*, Praha: VÚP, 2007. ISBN 80-87000-00-5.
13. SVOBODOVÁ, E., VÁCHOVÁ, A. *Evaluace školního vzdělávacího programu*, Praha: Raabe, 15. aktualizace, 2008, ISBN 1801-8394
14. BEDNÁŘOVÁ, J., ŠMARDOVÁ, V. *Diagnostika dítěte v předškolním věku*, Brno: Computer Press, a.s., 2007. ISBN 978-80-251-1829-0
15. ZELINKOVÁ, O. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*, Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-544-X
16. MATĚJČEK, Z. *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1996, ISBN 80-717-8085-5.

17. OPRAVILOVÁ, E., GEBHARTOV, V. *Rok v mateřské škole*, Praha: Portál, 2011, ISBN 978-80-7367-703-9.
18. ROUČKOVÁ, J. *Cvičení a hry pro děti se sluchovým postižením*, Praha: Portál, 2011, ISBN 978-80-7367-932-3.
19. Informatorium 3-8: *časopis pro výchovu v mateřské a obecné škole*. Praha: Portál, 2012, č. 1. ISSN 1210-7506.
20. Informatorium 3-8: *časopis pro výchovu v mateřské a obecné škole*. Praha: Portál, 2004, č. 7. ISSN 1210-7506.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (ŠVP PV) MŠ MV

Příloha č. 2 – Dílčí vzdělávací cíle prvního tématu celoročního bloku (ŠVP PV)

Příloha č. 3 –Vzdělávací obsah TVP PV pro školní rok 2011/12

Příloha č. 4 –Téma: Veselé kamarádění (ŠVP PV)

Příloha č. 5 –Téma: Podzimní pohlázení (ŠVP PV)

Příloha č. 6 –Dílčí vzdělávací cíle druhého tématu celoročního bloku (ŠVP PV)

Příloha č. 7 –Téma: Zimní čarování (ŠVP)

Příloha č. 8 –Dílčí vzdělávací cíle třetího tématu celoročního bloku (ŠVP PV)

Příloha č. 9 –Dotazník pro rodiče dětí ze třídy kočiček rok 2011/2012

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ (ŠVP PV) MŠ MV

Vzdělávací obsah

Školní vzdělávací program včetně jeho vzdělávacího obsahu, vychází ze základního dokumentu – Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání. Zároveň Základní zaměření školního vzdělávacího programu vychází z praktických zkušeností a poznatků dětí, využívá jejich přirozenou zvědavost, probouzí chuť dívat se kolem sebe. ŠVP je zpracován v pěti integrovaných blocích, které jsou jen rámcové. Nastíhují cíle a záměry, stručnou charakteristiku a jejich rozpracování bude předmětem třídních vzdělávacích programů. Současně budou podle aktuálních potřeb a zájmů dětí vstupovat do TVP doplňkové programy. Obsah ŠVP PV v zásadě představuje integrovanou soustavu tematických celků, které jsou rámcové a konkrétně rozpracované v TVP se specifiky jednotlivých tříd a věkových skupin. Záměry a vzdělávací nabídka jsou pro pedagogy obecné, aby umožňovaly reagovat na zkušenosti dětí, aby bylo možno využít nahodilých situací a prostoru pro kreativitu a další doplňkový program.

Třídní vzdělávací programy vymezují specifika a podmínky, které vstupují do výchovně vzdělávací činnosti jednotlivých tříd, určují pravidla soužití dětí a učitelek na třídách, volby metod a postupů evaluačního procesu a další specifika pro danou třídu. Pedagogům je ponechána v rozpracování tematických celků naprostá svoboda se zachováním jednotného působení na jednotlivých třídách. Pro každou třídu je vytvořen vzdělávací obsah. Rozpracuje 5 hlavních integrovaných bloků ŠVP do libovolného počtu tematických celků, které pak rozpracuje do tematických částí (časově neomezených plánů) v podobě konkrétních činností a situací. Třídní vzdělávací program vzniká postupně přibližně vždy na 2 týdny. Zároveň Základní zaměření školního vzdělávacího programu vychází z praktických zkušeností a poznatků dětí, využívá jejich přirozenou zvědavost, probouzí chuť dívat se kolem sebe.

Hlavní témata:

- *Veselé kamarádění*
- *Podzimní pohlázení*
- *Zimní čarování*

- *Jarní probuzení*
- *Letní radování*

Jaro, léto, podzim, zima, v každé době je nám prima.

DÍLČÍ VZDĚLÁVACÍ CÍLE PRVNÍHO TÉMATU CELOROČNÍHO BLOKU (ŠVP PV)

- naučit se vnímat režimové uspořádání dne
- vytvořit si společná pravidla a snažit se je dodržovat
- získávat relativní citovou samostatnost, schopnost sebeovládání se
- vybudovat a připravit prostředí a okolí dítěte, aby přinášelo osobní spokojenost a pohodu
- volit takové činnosti, které povedou k rozvoji schopností dítěte přizpůsobovat se, reagovat na změny a vyrovnat se s nimi
- vést dítě ke společné komunikaci, podílet se na společném životě stanovením společných pravidel soužití a spolupráce kolektivu a respektování jeden druhého
- vést děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor
- vést děti k samostatnému rozhodování a odpovědnosti, k vědomí, že každý zde má své místo, má práva i povinnosti
- získávat sebevědomí, sebedůvěru, uvědomovat si osobní spokojenost
- posilovat přirozené poznávací city – zvědavost, radost z objevování
- přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí a jeho změnám
- vést dítě k ohleduplnosti, pravdomluvnosti, učit je pomáhat druhým
- pěstovat hygienické návyky a dbát na jejich dodržování
- v oblasti stravování – společenská pravidla stolování, volba množství jídla, výběr tekutin, ale i spolupráce na přípravě u předškolních dětí

VZDĚLÁVACÍ OBSAH TVP PV PRO ŠKOLNÍ ROK 2011/12

Téma: Veselé kamarádění

Podtéma: Dva jsou více než jeden

Tematické části:

- Kočky se těší na nové kamarády
- Kamarádi, pojďme si hrát
- Kamarádi se loučí s babím létem

Téma: Podzimní pohlázení

Podtéma: Vůně a barvy podzimu

Tematické části:

- V sadě a na poli
- Uplakaný dráček

Podtéma: Podzimní loučení a přípravy na zimu

Tematické části:

- Skřítek Podzimníček
- Zvířátka hledají svá doupatka
- Andělské zvonění

Téma: Zimní čarování

Podtéma: Prosincová tajemství

Tematické části:

- Vánoční těšení

Podtéma: Království paní zimy

Tematické části:

- Sněhuláci Pajduáci
- Sněhová duchna radovánek

Podtéma Cesta do pohádky

Tematické části:

- Cesta do pohádky
- Pod bílou peřinou s maskou

Téma: Jarní probuzení

Podtéma: Jak se budí jaro

Tematické části:

- Jaro ťuká na vrátka
- Jaro u zvířátek

Podtéma: Aprílové počasí

Tematické části:

- Svátky jara – Velikonoce
- Odemykání studánek
- Kdo na jaře čaruje

Téma: Letní radování

Podtéma: Jen si děti všimněte, co je krásy na světě

Tematické části:

- Svátek máje a maminek
- Všechno jezdí, co má kola
- Jedeme na výlet

Podtéma: Kolik barev má duha

Tematické části:

- Když máš radost – MDD
- Můj domov
- Čas výletů a voňavé louky

Rituály

- **děti se při příchodu i odchodu pozdraví s paní učitelkou tlesknutím do dlaně a pohledem do očí** (zpříjemnění každodenního příchodu dětí a celkové atmosféry a paní učitelka má větší přehled o přichozích a odchozích dětech)
- **společné oslavy** - při oslavě narozenin, nebo svátku každého dítěte, mu všichni společně zazpívají píseň na jeho přání, osobně mu popřejí a u jeho stolečku zapalujeme při obědě svíčku
- **svolávací píseň před začátkem řízené činnosti** „Děti, děti, děláme kolečko.“

- **ranní rituál** „Dobré ráno, dobrý den.“ – každý den před začátkem činnosti se společně všichni v kruhu přivítáme, popřejeme si hezký den a zjistíme, kdo ten den chybí a pošleme mu pozdravení

Naše třídní „KOČIČÍ“ pravidla

- když chci něco říci při jídle, počkám, až budu mít prázdnou pusou
- pozdravíme, poprosíme, poděkujeme
- mluvíme na sebe polohlasem
- uklízíme si hračky
- když něco chci, zeptám se
- když chci něco říci, počkám, až druhý domluví
- po třídě chodíme pomalu
- ke kamarádům se chováme hezky- domlouváme se pusou, nikoliv rukama a nohama
- pomáháme si navzájem

Pravidla jsme si vytvářeli a nakreslili společně s dětmi.

Spolupráce s rodiči

- 2x do roka besídka (vánoční, ke Dni Matek)
- 2x do roka třídní schůzka
- Průběžné Individuální rozhovory s rodiči
- Společné akce s rodiči v MŠ (drakiáda, společné hraní s rodiči, otvírání zahrady MŠ, velikonoční tvoření)

Rodiče se dozví informace o dění na třídě z nástěnek v šatně, na třídních schůzkách, na internetových stránkách, nebo na tel. Čísle.

Dlouhodobé cíle naší třídy

Jedním z hlavních cílů naší práce je začlenění nových dětí do kolektivu, posilovat kamarádství mezi dětmi, sebevědomí a radosti z toho, co v MŠ prožijí. Naší snahou je v dětech probouzet aktivní zájem a chuť dívat se kolem sebe, naslouchat a objevovat svět. Podporovat u dětí prosociální chování a empatii. Využívat spontánně vzniklých situací způsobem, který je pro dítě smysluplný, přínosný a užitečný. Zároveň respektovat každé dítě jako jedinečnou bytost, která má právo rozvíjet se a učit se v rozsahu svých potřeb a postupovat svým tempem. Pracovat s nimi dle jejich specifických potřeb a souladně spojit i spolupráci rodičů. Naším největším úsilím je, aby děti byly u Kočiček spokojené a šťastné. Aby třída Kočiček byla třídou, kde je klid a děti se cítí dobře, umí se radovat a dítě není přetěžováno. Je zde dostatek zážitků, radosti a možností

k jejich seberealizaci ve všech oblastech. Ve vyjadřování, stmelení skupiny bez rozlišnosti barvy pleti dětí, pocit sounáležitosti s ní a rozvíjení her. V souvislosti s podporou osobnostního a sociálního rozvoje dítěte, v současnosti i budoucnosti, se zaměříme na přirozené přijímání odlišností mezi dětmi. Budeme hledat metody, jak působit na porozumění mezi dětmi bez ohledu na vnější znaky jejich vzhledu.

„Všechno, co potřebuji znát, jsem se naučil v mateřské škole.“ (Robert Fulghum)

Naše heslo: *„Všichni se tu máme rádi, všichni jsme tu kamarádi.“*

Organizace dne

06:00 – 08:30 hod	ranní hry, individuální činnosti
08:15 – 08:45 hod	hygiena, svačina
08:30 – 09:30 hod	hry, svačina
09:30 – 11:30 hod	pobyt venku
11:30 – 13:45 hod	hygiena, odpočinek
14:00 – 16:00 hod	odpolední činnosti, rozchod dětí

Po celý den je dodržován pitný režim. Děti mají neustále k dispozici čaj nebo šťávu, mohou se samostatně kdykoliv obsloužit (i při pobytu venku).

Ráno se děti scházejí ve třídě Berušek, poté si je v 7 hod. p. učitelka odvede do své třídy. Konečnou třídou, kde si rodiče vyzvedávají své děti ze všech tříd, je naše třída Kočiček.

TÉMA: VESELÉ KAMARÁDĚNÍ (ŠVP PV)

Obsah tohoto tématu je strukturován do třech oblastí:

První oblastí je seznámení dítěte s prostředím, adaptace v souvislosti s tím, co dítě obklopuje, s čím se setkává při prvním vstupu do MŠ. Naší hlavní snahou v tomto období bude podpora dětských přátelství, vytváření příjemného a kamarádského prostředí, ve kterém se děti budou cítit bezpečně. Pomoci jim přirozeně a nenásilně se odpoutat od svých rodičů, vést je k samostatnosti. Nejblíží je prostředí tříd, kde bude dítě trávit většinu času pobytu v MŠ – hračky a vše co potřebuje k uspokojení základních potřeb. Seznámení se s novou značkou, místem, prostředím umývárny, místem pro odpočinek, relaxaci. v souvislosti s prostorami a jejich účelem bude dítě postupně poznávat určité režimové uspořádání dne v souvislosti s psychohygienickými podmínkami, učit je vnímat, v určité situaci se jim přizpůsobovat a respektovat je (hygienu před jídlem, stolování...)

Další oblastí bude poznávání kamarádů – tedy těch, kteří dítě obklopují, postupné navazování kontaktů, vzájemných vztahů, působení kolektivu a poznávání těch, kteří o dítě pečují – učitelka, kuchařka, ostatní personál. Budou si osvojovat základní pravidlo chování – poprosit, pozdravit, poděkovat, neskákat druhému do řeči, respektovat ostatní, podřídit se, být samostatný, komunikativní, odpoutat se od rodiny, pochopit odlišnost domácího a školního prostředí.

Třetí oblast je poznávání širšího okolního prostředí tj. zahrada MŠ, hřiště... Vydáme se kolem rybníka, k potoku, k lesu... Své poznávání rozšíří i návštěvami divadelních a filmových představení, bude se zúčastňovat i kulturních představení v MŠ. Velmi důležité je naučit dítě pravidlům společného soužití a bezpečnosti – ve třídě, při pobytu venku, v ulicích, na zahradě, ale i při kulturních akcích.

TÉMA: PODZIMNÍ POHLAZENÍ (ŠVP PV)

Již název tohoto tématu přináší činnosti související s podzimem, přírodou, pohybem a zdravím v tomto ročním období. V popředí budou procházky a výlety do přírody s pozorováním všech znaků podzimu – opadáváním listů stromů, barvy v přírodě, tvary listů, zvířata a jejich ukládání se k zimnímu spánku, houfování a odlet ptáků do teplých krajin, sklizeň všeho co příroda přinesla, pozorování lidí a strojů při podzimních pracích. Seznámíme děti blíže s ekosystémem les, se vším, co v něm roste. Různé druhy přírodních materiálů napomohou k poznávání jejich vlastností, tvarů, možností využití, např. výroba kalendáře ročního období, podzimně apod. Dítě bude seznámeno se změnami počasím a s tím souvisejícím vhodným oblečením, obuví pro toto období, s předcházením nemocí v podobě vitamínů – význam zeleniny a ovoce pro zdraví lidí, správného oblékání. Připomeneme si co je zdraví, co nám škodí a postupně budeme u dětí upevňovat zdravé životní návyky a postoje. Při činnostech budeme užívat všechny smysly a rozvíjet je. Zapojíme se do pěstitelské činnosti, péči o školní prostředí, zahradu a blízké okolí. Důležitou součástí bude i pokračování v adaptačním procesu, v procesu sblížení se s prostředím školy, podílení se na výzdobě jejího interiéru prostřednictvím prací dětí. Postupné vytváření dalších pravidel nezbytných pro společné soužití, stolování, komunikaci mezi vrstevníky, bude pokračovat i v tomto období.

DÍLČÍ VZDĚLÁVACÍ CÍLE DRUHÉHO TÉMATU CELOROČNÍHO BLOKU (ŠVP PV)

- Tělesný rozvoj formou pohybu v přírodě, rozvoj řeči, komunikace s vrstevníky.
- Využití různých materiálů – zapojení fantazie
- Rozvoj spolupráce při společných činnostech, poznávání sama sebe, vlastních zájmů nejen prostřednictvím kroužků
- Rozvoj a užívání všech smyslů
- Rozvoj fyzické a psychické zdatnosti
- Rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)
- Vést dítě k poznání, že tak jak se svobodně rozhodne, ponese za své rozhodnutí zodpovědnost
- Seznamovat s místem a prostředím, ve kterém žije a vytváření pozitivního vztahu k němu
- Maximální podpora vytváření kladného vztahu k přírodě a k jejím zákonitostem
- Vytvářet elementární povědomí o širším přírodním, kulturním a technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách
- Pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit
- Stimulovat děti k dokončení započaté činnosti
- Osvojit si znaky o těle a jeho zdraví, uvědomovat si vlastní tělo
- Osvojit si poznatky a dovednosti důležité k podpoře zdraví, bezpečí a osobní pohody

TÉMA: ZIMNÍ ČAROVÁNÍ (ŠVP)

Téma zimního období je plné kouzelné atmosféry. Zahrnuje jak charakter zimy, tak období adventu a Vánoc a pro nejstarší věkovou skupinu zápis do základní školy. Dítě bude charakterizovat zimu, vycházet ze zkušeností, bude se zabývat zimními sporty, jež bude v dostatečné míře využívat při pobytu venku. s tím souvisí počasí, vhodné oblékání, otužování, ale i nebezpečí úrazu, jeho předcházení a ochrana před ním. Povedeme děti k poznání, že pohyb je důležitý pro naše zdraví – v souvislosti s tím budeme dál poznávat naše tělo. Zaměříme se na zdravou výživu a zdravý životní styl. Nebudeme zapomínat ani na zvířátka v lese, na poli a na ptáčky – krmítka. Budeme se zamýšlet, jaký podíl má na péči o ně člověk. Dítě se bude seznamovat s prací dospělých, se surovinami pro přípravu pokrmů, z čeho se předměty vyrábějí, s vlastnostmi papíru, kovu, skla, dřeva. Bude rozlišovat tvary, rozměry, časové pojmy. Důležitou součástí vánočního období bude citové působení a posilování vazby k rodině a jejím členům. Začne návštěvou Mikuláše v MŠ, kdy si připomeneme historii vánoc, zvyky a tradice – dávání dáreků, vánoční přání, vánoční cukroví, klasická jídla. Všechny činnosti budou motivačně sjednoceny a povedou k aktivnímu zapojení dětí do výzdoby třídy, pečení cukroví, výroby přáníček, zpívání koled, přípravy besídky pro rodiče a ke společnému radostnému prožívání vánočního času. Zápisu do základní školy bude předcházet návštěva v první třídě, kde se děti zúčastní vyučování. Částečně se tak seznámí s prostředím školy a pak se všichni budeme těšit na školní zápis. Zimní období zakončí veselý masopust, veselý taneční rej s vlastnoručně vyrobenými maskami i s oděvy a pomůckami připravenými rodiči. Nadále si bude dítě osvojovat základní společenské návyky pozdravit, poděkovat, poprosit, neskákat do řeči, požádat o pomoc, reagovat na pokyn.

DÍLČÍ VZDĚLÁVACÍ CÍLE TŘETÍHO TÉMATU CELOROČNÍHO BLOKU (ŠVP PV)

- Osvojení si dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody a pohody prostředí a vytváření zdravých životních návyků a postojů
- Rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)
- Rozvoj smyslového vnímání, rozvoj paměti a pozornosti
- Posilování prosociálního chování ve vztahu k druhému – jak v rodině, v MŠ, tak v dětské herní skupině
- Rozvoj schopnosti vytvářet citové vztahy, rozvíjet je a city plně prožívat
- Rozvoj a kultivace mravního a estetického vnímání, cítění a prožívání
- Četbou, vyprávěním a poslechem pohádek a příběhů upozorňovat na dobré vztahy mezi lidmi a dětská přátelství
- Seznámení se s lidovými tradicemi a lidovou slovesností
- Vedení k vytrvalosti, trpělivosti, k plnění úkolů souvisejících s přípravou na školu
- Rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevovat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny
- Pohybem v přírodě, krmením zvířat a ptáků podpořit u dětí uvědomění si, že není jedno, v jakém prostředí žijí a že svým chováním se na něm podílí

DOTAZNÍK PRO RODIČE DĚTÍ ZE TŘÍDY KOČIČEK ROK 2011/2012

Jméno dítěte:

- 1) Potřebuje Vaše dítě k lepší adaptaci v MŠ svoji oblíbenou hračku? (něco jiného?)
- 2) Co dítě baví, co rádo dělá?
- 3) Co ho nebaví a čemu se vyhýbá?
- 4) Co dítě zvládne a daří se mu to?
- 5) S čím má dítě problémy a nedaří se mu to?
- 6) Má dítě nějaké zdravotní problémy? (alergie, po operaci aj.)
- 7) Jiné sdělení:

Dotazník pro rodiče o vztahu dítěte k MŠ

- 1) Chodí vaše dítě rádo do mateřské školy? (zahrňte jednu možnost)

ano obvykle ano jak kdy spíše ne ne

- 2) Na co se do mateřské školy nejvíce těší? (zahrňte libovolný počet možností, případně dopište další)

na kamaráda (dy) na hračky na pobyt na zahradě na učitelku na jídlo

na výlet, divadlo na společné činnosti s učitelkou na hru s dětmi

na procházku přírodou na odpočinek

na jiné:

- 3) Na co se do mateřské školy vůbec netěší? (zahrňte libovolný počet možností, případně doplňte další)

Na kamaráda (dy) Na hračky Na pobyt na zahradě Na učitelku Na jídlo

na odpočinek na společné činnosti s učitelkou na hru s dětmi

na jiné:

Dotazník pro rodiče

- 1) Jsme spokojeni s Třídním vzdělávacím programem na třídě, s přístupem učitelů k dětem, s vedením MŠ? (zahrňte libovolný počet možností, případně doplňte jiné)

- 2) Jsme nespokojeni (případně dopište)

- 3) Jakou spolupráci rodičů s MŠ očekáváte, rádi byste nabídli, které byste se zúčastnili a tím upevňovali společné zájmy a vzdělávání vašich dětí.

- 4) Jiné sdělení:

Vážení rodiče, děkujeme Vám za vyplnění dotazníků a sdělení informací o Vašem dítěti. Tyto informace nám pomohou k upřesnění diagnostiky třídy, společné spolupráci a tvorbě třídního vzdělávacího programu.
Vaše informace nebudou nikde zveřejněny.